

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Τριαντάφυλλος Κ. Μπολτέτσος
Δρ. Ποιμαντικής Θεολογίας & Μεθοδολογίας

Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ποιμαντικής Θεματολογίας

Ποιμαντική του Ναυτικού

«Η θάλασσα ασκούσε ανέκαθεν, και ασκεί και σήμερα, μια γοητεία στους Έλληνες, που έχει τις ρίζες της στα βάθη των αιώνων. Ένας λαός που ζει κοντά στη θάλασσα, που αναπνέει τον αέρα της, που τρώει ψωμί από τη θάλασσα, που πολλές φορές θρηνεί τα θύματα της θάλασσας, είναι επόμενο να τραγουδήσει τις χαρές και τις πίκρες της, να εκφράσει τα συναισθήματά του με την πένα, με στίχους και μουσική, με μπογιές και χρωστήρα. Κύματα, καράβια, βάρκες, ναυτικοί, νοσταλγία, έρωτας, θάνατος, πίκρα του χωρισμού, αγαλλίαση του γυρισμού».¹

Πέρα, όμως και εκτός από αυτά τα λογοτεχνικά, τα ωραία ή τα δυσάρεστα, υπάρχει μία πραγματικότητα, που καλούμαστε να διακονήσουμε, ως Έλληνες Χριστιανοί. Εννοούμε, φυσικά, τον ίδιο τον ναυτικό, ως ψυχοσωματική οντότητα, που βιώνει έντονες καταστάσεις κάτω από άκρως στρεσογόνες συνθήκες.

Ως συνέχεια αυτής της πραγματικότητας και συνέπεια της κατάστασης, που διαμορφώνεται, δημιουργήθηκε το πρόγραμμα «Ποιμαντική της Ναυτιλίας». Και βρισκόμαστε, έτσι, στην ευχάριστη θέση να ασχοληθούμε ουσιαστικά (θέλουμε να ελπίζουμε) με τον ναυτικό, την ναυτική οικογένεια, τη ναυτοσύνη και τη θάλασσα, αλλά και την ψυχολογία, που διέπει όλες αυτές τις σχέσεις. Πίσω, λοιπόν, από την έννοια αυτή της Ναυτιλίας, και την ενασχόλησή μας με την τόσο παραγκωνισμένη (στις μέρες μας) Ποιμαντική της, βρίσκεται φυσικά ο άνθρωπος. Βασικά, ο Ναυτικός.

¹ Πετρόπουλου Αριστείδη Χρ., Ένας απόμαχος της θάλασσας...θυμάται. Βιογραφία και ταξιδιωτικές εντυπώσεις, Αθήνα ³1988, σ.7 εξ.

Για μια επιτυχημένη Ποιμαντική της Ναυτιλίας πρέπει ως συμμετέχοντες στην διακονία αυτή να αγαπάμε τον άνθρωπο και ιδίως στην περίπτωση αυτή τον Ναυτικό. Να εκτιμούμε τον κόπο του, την δουλειά του, την απόφασή του να «θαλασσοπορευτεί».

Συνδέουμε την επιτυχία μιας ουσιαστικής και γνήσιας προσπάθειας διαποίμανσης των εχόντων σχέση με την Θάλασσα ανθρώπων, με το γνωστό και ιδιαίτερα δυνατό Παύλειο χωρίο (Α' Κορ. 9,22): «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω». Δηλαδή: για όλους έγινα τα πάντα, χωρίς βέβαια να παραβῶ ποτέ το θέλημα του Θεού, για να σώσω με κάθε τίμημα και θυσία, ἔστω και μερικούς.

Και ο λόγος γι' αυτό είναι εξίσου ειλικρινής. Συνεχίζει ο Απόστολος με την αποκάλυψη ότι: «αυτό δε το πράττω διά το Ευαγγέλιο του Χριστού, δια να γίνω και εγώ μαζί με τους άλλους πιστούς συμμετοχος στην χάριν και τις δωρεές, που παρέχει». (Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι).

Ο τρόπος και η νοοτροπία, για να επιτύχει κάτι τέτοιο δεν είναι άλλη από την προσπάθεια άσκησης ποιμαντικής με ταπεινότητα μέχρι του σημείου να ομολογούμε και εμείς (όπως και ο Απόστολος) «ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιψήμα ἕως ἄρτι» (Α' Κορ. 4,13) (Σαν τα πλέον ρυπαρά πράγματα του κόσμου έχουμε γίνει, σαν αποσπογγίσματα για πέταμα θεωρούμεθα στα μάτια όλων έως τη στιγμή αυτή).

Ας δούμε, όμως, αρχικά με ευσύνοπτο τρόπο, τι είναι **Ποιμαντική**. Γιατί όπως λέει το χιλιοεπιωμένο ρητό του ιδρυτή της σχολής των κυνικών φιλοσόφων Αντισθένης: Αρχή σοφίας ή αρχή παιδείσεως, η των ονομάτων επίσκεψις, η έρευνα δηλαδή των λέξεων.

Η **Ποιμαντική** γενικά ως Επιστήμη² παρουσιάζει και διδάσκει την Ποιμαντική Θεολογία και Μεθοδολογία, η οποία διαθέτει στοιχεία από την παράδοση του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας, αλλά και δίνει τις κατευθύνσεις, τους τρόπους και τους σκοπούς του (μελλοντικού) Ποιμαντικού Έργου.

² Η Ποιμαντική επιστήμη, κατά την εξέλιξη της στην πάροδο των αιώνων, ήταν φυσικό να έρθει σε επαφή και επικοινωνία με γνωστικά αντικείμενα συναφών ανθρωπιστικών επιστημών. Έτσι, μέσα από αυτό τη συνεργασία προέκυψε η Ποιμαντική Κοινωνιολογία (πρβλ. ΓΟΥΣΙΔΗ Αλεξάνδρου, Ποιμαντική στη σύγχρονη κοινωνία. Εγχειρίδιο Ποιμαντικής Κοινωνιολογίας, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2019), η Ποιμαντική Ψυχολογία, η Ποιμαντική Παιδαγωγική κ.ά.. Περισσότερα βλ. στο ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλ. Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής, Αθήνα (1997), υποσημ. 136, σ. 112εξ..

Θεωρούμε με βεβαιότητα, ότι η *Ποιμαντική Θεολογία*, τόσο ως γνωστική όσο και βιωματική οντότητα, έχει τη δική της «προσωπικότητα», που βασίζεται στις Αρχές³ και τις Προϋποθέσεις του ποιμαντικού έργου. Συμμετέχοντας σε ένα διαρκή αγώνα ευαγγελισμού (ή επανευαγγελισμού), λαμβάνει τη σκυτάλη των πορισμάτων και των κατακτήσεων των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων, και φυσικά κατά κύριο λόγο των θεολογικών, ώστε να περάσει τα επιστημονικά δεδομένα, μετά από μία ποιμαντική προσέγγιση και αφομοίωση, στο λαό του Θεού και σε κάθε ενδιαφερόμενο, ως τρόπο ζωής με εσχατολογική προοπτική.⁴

Δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε, πως βασικό κριτήριο για να οριστεί μία ποιμαντική πράξη είναι να ακολουθεί τον εξής κανόνα: «*Ό,τι γίνεται στην Εκκλησία γίνεται για την Εκκλησία. Για να αισθανθούν οι άνθρωποι ότι γίνονται Εκκλησία, ότι ανήκουν στην Εκκλησία, ότι συνάγονται σ' αυτή τη νέα μονάδα και ό,τι τους παρέχεται, έχει την πηγή του σ' αυτόν τον νέο τρόπο διαχείρισεως, που οφείλεται στη φανέρωση της Οικονομίας του Θεού στον κόσμο*»⁵.

Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά. Αυτή που υποστηρίζει, πως για να διδάξουμε Μαθηματικά τον Γιαννάκη, εκτός από το να γνωρίζουμε Μαθηματικά και πώς να τα διδάξουμε, θα πρέπει να ξέρουμε και τον ίδιο τον Γιαννάκη...

Γι' αυτό και είναι χρήσιμο και απαραίτητο να ασχοληθούμε με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ναυτικού, την ψυχολογία του, το έργο του αλλά και την οικογένειά του.

Και αυτό μπορούμε να το πράξουμε, τόσο με τη βοήθεια των επιστημονικών ερευνών, των προσωπικών συνεντεύξεων όσο ακόμα και μέσω των λογοτεχνικών προσεγγίσεων της ιδιαίτερης ψυχολογίας του ναυτικού. Αναμοχλεύοντας δηλαδή σκέψεις και ιδέες, που μας μαρτυρούν οι στίχοι του τραγουδιού «*Είναι ωραία η θάλασσα γιατί κινείται πάντα. Κι αν έχεις βρει πολλές στεριές καμία δεν σ' αράζει δώσ' μου για φιλοδώρημα τραγούδι με τη μπάντα, είναι ωραία η θάλασσα γιατί με σένα μοιάζει*». Πόσο μάλλον αναδιφώντας περαιτέρω στίχους του ποιητή της ναυτοσύνης, Νίκου Καββαδία.

Ποιες είναι, όμως, οι καταστάσεις, που μία *υπηρεσία ποιμαντικής φροντίδας* των ναυτικών μπορεί να αντιμετωπίσει;

³ Ποιμαντικές αρχές της πρόσληψης, της συνεργίας, της εμπειρίας και της φιλοκαλίας.

⁴ ΜΠΟΛΤΕΤΣΟΥ Τριαντάφυλλου Κ., Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας στο Βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων, Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/33320#page/1/mode/2up>

⁵ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Αλέξανδρου Μ., Οι Εκκλησιολογικές Βάσεις της Θρησκευτικής Υπηρεσίας στο Στράτευμα, περ. ΕΚΚΛΗΣΙΑ, τεύχος 1, Ιανουάριος 2011, Αθήναι, σ. 35.

Οφείλουμε να αναζητήσουμε και να διαπιστώσουμε αρχικά την κατάσταση, που μπορεί να αντιμετωπίσουμε ως ποιμαντικοί συνεργάτες, έστω και με αδρές γραμμές και γενικούς όρους, στο πλαίσιο αυτής της διακονίας.

Στα προβλήματα, λοιπόν, ενός ναυτικού, ο οποίος θα βρεθεί σε ένα ξένο λιμάνι εντάσσονται πολλές καταστάσεις. Από τις πιο απλές μέχρι τις πιο σύνθετες.

Πολλά αιτήματα για βοήθεια αφορούν σε απλά προβλήματα: για παράδειγμα, ένα χαμένο πορτοφόλι στο λιμάνι, μία ασθένεια, η επικοινωνία με την οικογένεια. Άλλοι είναι πιο ευαίσθητοι, όπως οι συμβουλές σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του εκφοβισμού επί του πλοίου ή η διαφωνία σχετικά με την αμοιβή ή τους όρους απασχόλησης.

Υπάρχουν επίσης σοβαρές και σύνθετες περιπτώσεις. Κάποιες φορές χρειάστηκε ο συντονισμός σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης - για παράδειγμα, χρειάστηκαν συμβουλές για την διάσωση για έναν ναύτη που έχασε σχεδόν το πόδι σε ένα ατύχημα στο πλοίο.

Υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις πλοίων που εγκατέλειψαν πληρώματα στο λιμάνι, χωρίς αμοιβή ή πτήσεις στο σπίτι, και ζητήθηκε από τα μέλη του πληρώματος να έρθουν σε επαφή με φορείς που θα μπορούσαν να προσφέρουν πρακτική βοήθεια.

Και υπήρξαν και περιπτώσεις όπου ναυτικοί ήταν ανήσυχτοι για το αν οι όροι απασχόλησής τους απαιτούσαν να πλεύσουν σε ταραγμένα νερά ή που τραυματίστηκαν μετά από αιχμαλωσία από πειρατές.

Μία, λοιπόν, οργανωμένη ομάδα υποστήριξης των Ναυτικών, τύπου «SeafarerHelp» αναλαμβάνει δράση, ώστε να συνδράμει και να δώσει βοήθεια σε τέτοιες καταστάσεις.

Ας δούμε πώς περιγράφονται τέτοια περιστατικά από τέτοιες ομάδες, που δραστηριοποιούνται, ανά την υφήλιο:

"Ήμασταν σε επαφή με έναν λιμενάρχη στις Φιλιππίνες, ο οποίος ερωτήθηκε αν μπορούμε να βοηθήσουμε έναν τραυματισμένο ναυτικό, σε ένα φορτηγό πλοίο κατά μήκος του Ινδικού Ωκεανού, καθώς μόλις έλαβε κλήση έκτακτης ανάγκης από μέλος του πληρώματος. Ένας ναυτικός είχε τόσο τραυματισμένο το χέρι του, κοντά στο σημείο της αποκοπής του και έχασε πολύ αίμα, προφανώς σε κατάσταση απειλητική για τη ζωή του. Το λιμάνι μας έδωσε το δορυφορικό τηλεφωνικό αριθμό του πλοίου και κάλεσε τον αριθμό και μίλησε στον καπετάνιο που μας ενημέρωσε για την κατάσταση.

Το πλοίο ήταν εκατοντάδες ναυτικά μίλια από την ακτή της Ινδικής χερσονήσου που είναι η πλησιέστερη ακτή. Εμείς ειδοποιήσαμε αμέσως την Ινδική ακτοφυλακή. Η Ινδική ακτοφυλακή εντόπισε το πλοίο και έδωσε στον ιατρικό υπάλληλο του πλοίου υπενθύμιση των δεξιοτήτων θεραπείας πρώτων βοηθειών για να αποτρέψει τον τραυματισμένο

ναυτικό από αιμορραγία έως θανάτου. Επίσης διέταξαν τον καπετάνιο να αλλάξει πορεία προς τη γενική κατεύθυνση της Βομβάης. Ένα ινδικό ακτοφύλακα γρήγορο σκάφος στάλθηκε βιαστικά για να συναντήσει το πλοίο στον ωκεανό. Ο τραυματισμένος ναυτικός τελικά μεταφέρθηκε στο γρήγορο πλοίο που κατευθυνόταν προς τη Βομβάη, ενώ το πλοίο επέστρεψε προς τον αρχικό του προορισμό. Ο τραυματισμένος ναυτικός αντιμετωπίστηκε σε νοσοκομείο του Βομβάη. Μια εβδομάδα αργότερα, μεταφέρθηκε στις Φιλιππίνες και ανέκτησε καλά."

Τι μας δείχνει το περιστατικό;

- Καλή Επικοινωνία με τις Αρχές.
- Γνωστοποίηση του έργου τους
- Καλές δημόσιες σχέσεις και ουσιαστική επικοινωνία με υπεύθυνα πρόσωπα.
- Γνώση των διαδικασιών και των προβλεπομένων λύσεων.

Υπάρχει πληθώρα ναυτικών, οι οποίοι θα δουν σύζυγο και παιδιά μία φορά το χρόνο, ίσως για ένα τρίμηνο. Καθώς στην θάλασσα μπορεί να μην υπάρχει άνετη και απρόσκοπτη επικοινωνία τηλεφωνική ή διαδικτυακή, αυτό οδηγεί στην δυσάρεστη και δύσκολη κατάσταση να μην μπορεί να υπάρξει μεταξύ τους επικοινωνία για μεγάλο χρονικό διάστημα.

- Δεν είναι μόνοι τους στο καράβι, αλλά ακόμα και έτσι μπορούν δυσκολευτούν να συζητήσουν τις ελπίδες και τους φόβους τους με τους συναδέλφους τους. Κατά μέσο όρο ένα τάνκερ, το οποίο έχει μέγεθος όσο 3 γήπεδα ποδοσφαίρου, διαθέτει συνήθως πλήρωμα 12 ναυτικών, οι οποίοι δουλεύουν σε διαφορετικές περιοχές του πλοίου. Το να εργάζεται κάποιος για πολλές ώρες μακριά από τους άλλους, σημαίνει ότι οι ευκαιρίες για κοινωνική ζωή είναι πολύ αραιές. Επιπλέον, το γεγονός ότι τα περισσότερα πλοία λειτουργούν με πολυπολιτισμικά πληρώματα, αυτό αυξάνει τις δυσκολίες επικοινωνίας και της συζήτησης για κοινά δημιουργικά ενδιαφέροντα λόγω της διαφορετικής κουλτούρας.

- Ο ιδιωτικός χώρος είναι επίσης πολύ περιορισμένος. Μία τυπική καμπίνα πλοίου είναι μικρή και δεν σε εμπνέει ιδιαίτερα. Επιπλέον, τα σύγχρονα πλοία χαρακτηρίζονται από τους διαρκείς θορύβους και δονήσεις από τις μαζικές και μεγάλες μηχανές τους. Και στην περίπτωση αυτή, δεν αποτελεί επιλογή να αφήσεις το κτίριο και να ... δραπετεύσεις στη φύση.

Όλα τα πιο πάνω οδηγούν σε προβλήματα απομόνωσης και μοναχικότητας.

Κάποιες φορές οι ναυτικοί καλούνται-αναγκάζονται να εργασθούν σε συνθήκες που δεν θα θεωρούνταν αποδεκτές στις σύγχρονες πολιτισμένες κοινωνίες. Προκειμένου να μειώσουν το κόστος, οι πλοιοκτήτες μπορούν να θέσουν το πλοίο τους κάτω από διαφορετική σημαία χώρας από αυτήν που δραστηριοποιούνται. Κάποιοι πλοιοκτήτες θέτουν το πλοίο κάτω από σημαίες χωρών που έχουν πολύ αδύναμους εργατικούς νόμους, και που δίνουν λίγη σημασία στην εκπαίδευση του πληρώματος, στην ασφάλειά του και στην συνθήκες διαβίωσής τους πάνω στο σκάφος.

Τι σημαίνει αυτό; Ότι οι ναυτικοί σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να εξαναγκασθούν να δουλεύουν εξαντλητικά πολλές ώρες, χωρίς την απαιτούμενη ξεκούραση, για πολύ χαμηλούς μισθούς και μπορεί ακόμα να υποστούν απίστευτες μειώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Τα προβλήματα ψυχικής υγείας επηρεάζουν όλους τους ναυτικούς ανεξαρτήτως ηλικίας, εθνικότητας και βαθμού.

Η ψυχική υγεία περιλαμβάνει την ψυχολογική, συναισθηματική και κοινωνική κατάσταση και ελέγχει σημαντικά τον τρόπο που ένα άτομο σκέφτεται, εργάζεται, αντιμετωπίζει την καθημερινότητά του και συναναστρέφεται με τον κοινωνικό του περιγύρο.

Το άγχος, η κοινωνική απομόνωση, η πίεση στην εργασία και ο διαταραγμένος ύπνος αποτελούν τους σημαντικότερους λόγους που επηρεάζουν σε αρνητικό βαθμό την ψυχική υγεία των ναυτικών κατά τη διάρκεια των ταξιδιών τους.

Στο πλαίσιο αυτό, οι πλοίαρχοι και οι επικεφαλής αξιωματικοί διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, έχοντας ως στόχο να ενθαρρύνουν και να προστατεύσουν την ψυχική υγεία των ναυτικών τους. Γί' αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητη προϋπόθεση να υπάρχει στο πλοίο ένα ιδιαίτερα υποστηρικτικό και οργανωμένο περιβάλλον που να ενθαρρύνει τον ανοιχτό διάλογο και να διέπεται από σεβασμό και αναγνώριση για όλους τους εργαζόμενους ανεξαρτήτως βαθμού.

Εντοπίζουμε τα σημάδια⁶

- Το πρώτο βήμα είναι η αναγνώριση των θεμάτων ψυχικής υγείας που ενδεχομένως βιώνουν οι ναυτικοί.
- Εάν θεωρείτε ότι το πλήρωμά σας εμφανίζει θέματα ψυχικής υγείας, μπορείτε να απευθυνθείτε σε αυτό και να του παράσχετε βοήθεια. Πολλές φορές οι ναυτικοί μπορούν να βοηθήσουν καλύτερα ο ένας τον άλλον, απ' ό,τι ένας γιατρός εξειδικευμένος σε τέτοια θέματα.
- Ενθαρρύνετε και ενεργοποιήστε τα μέλη του πληρώματός σας, με στόχο την αντιμετώπιση των θεμάτων ψυχικής υγείας που έχουν. Μπορεί να μεσολαβήσει ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα για να εφαρμοστεί

⁶Ναυτικά Χρονικά, Η ψυχολογία εν πλω: νέα προτεραιότητα για τα Clubs, 8 July 2017 (<https://www.naftikachronika.gr> Ποντοπόρος Ναυτιλία)

ένα τέτοιο πρόγραμμα εν πλω και ενδεχομένως να είναι δύσκολο να υπολογιστούν τα οφέλη του προγράμματος, αλλά σημαντικό είναι να έχετε καταστήσει σαφές τι θέλετε να πετύχετε και να έχετε θέσει ένα χρονικό πλαίσιο για την επίτευξη των στόχων σας.

Εμφανίζει το προσωπικό σας τα παρακάτω συμπτώματα;

Σωματικά συμπτώματα

- Ταλαιπωρία από συχνούς πονοκεφάλους, στομαχόπονους, ζαλάδες
- Δυσκολία στον ύπνο ή συνεχής αίσθηση κόπωσης
- Αίσθηση μελαγχολίας
- Αδιαφορία εξωτερικής εμφάνισης ή προσωπικής υγιεινής
- Ξαφνική απώλεια ή απόκτηση βάρους
- Μικρής έκτασης σωματικές ασθένειες

Συμπτώματα στη συμπεριφορά, συναισθηματικά

- Επιθετικότητα, εριστικότητα, ευθιξία
- Έλλειψη χιούμορ
- Αναποφασιστικότητα, ανικανότητα συγκέντρωσης στην εργασία, σημαντικά λάθη κ.ά.
- Αυξημένη κατανάλωση καφεΐνης, αλκοόλ, τσιγάρων και/ή ηρεμιστικών χαπιών
- Έλλειψη αυτοπεποίθησης
- Αδυναμία απομνημόνευσης
- Αποστασιοποίηση από κοινωνικές δραστηριότητες και κοινωνική απομόνωση
- Διαταραγμένη συμπεριφορά
- Χαμηλή εργασιακή επίδοση

Σίγουρα υπάρχουν κάποιοι λόγοι που οδηγούν τους ναυτικούς να αντιμετωπίζουν τέτοια θέματα. Ορισμένοι από αυτούς είναι οι παρακάτω:

Εργασιακά προβλήματα

- Άγχος επειδή λείπουν εκτός σπιτιού για μεγάλο χρονικό διάστημα
- Πίεση από την οικογένεια να παρατείνουν τα ταξίδια τους για οικονομικούς λόγους
- Δύσκολες εργασιακές συνθήκες και κίνδυνοι στην θάλασσα
- Αυξημένος φόρτος εργασίας
- Υψηλός ανταγωνισμός στο περιβάλλον εργασίας
- Αυξημένη μονοτονία που οδηγεί σε απογοήτευση και κοινωνική απομόνωση
- Φόβος για απώλεια εργασίας

- Τα χαμηλά επίπεδα ποιότητας των περιόδων ανάπαυσης των ναυτικών, σε συνδυασμό με την διατάραξη του ύπνου, λόγω θορύβων και δονήσεων κατά τη λειτουργία του πλοίου
- Μεγάλες πιέσεις από την διαχειρίστρια εταιρεία
- Πίεση από συχνές επιθεωρήσεις που διεξάγονται στο πλοίο
- Πολυγλωσσία στο πλοίο, λόγω της πολυεθνικότητας του πληρώματος

Προσωπικά προβλήματα

- Ασθένεια μέλους της οικογένειας
- Διαζύγιο
- Προβλήματα υγείας

Είναι λογικό τώρα, πως εάν παρατηρηθεί ότι κάποιος ναυτικός, ένα μέλος του πληρώματος παρουσιάζει κάποιο από αυτά τα συμπτώματα, για ένα διάστημα άνω των δύο εβδομάδων, θα πρέπει να έρθει ο καπετάνιος ή κάποιο άλλο υπεύθυνο μέλος του πληρώματος σε επαφή με κάποιο πρόγραμμα ενισχύσεως και προστασίας ναυτικών (υπάρχουν οργανισμοί, τηλεφωνικές γραμμές, προγράμματα που έχουν τέτοιο καθήκον (πχ το πρόγραμμα «ISWAN's SeafarerHelp» <https://seafarerhelp.org/en/>).

Στην Ελληνική πραγματικότητα, από πλευράς εκκλησιαστικής συνδρομής, τα πράγματα θα μας στενοχωρήσουν. Μόνο για λίγα χρόνια (10ετία του '70 και αρχές του '80) στο πλαίσιο της Συνοδικής Επιτροπής επί του Ποιμαντικού Έργου και της Θείας Λατρείας και μάλιστα στην Υποεπιτροπή ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΣ ΝΑΥΤΙΛΟΜΕΝΟΥ, κυκλοφορήθηκε ένα λιτό αλλά εξαιρετικά ενδιαφέρον Ημερολόγιο έτους, που διακρινόταν για την ευαισθησία του σκοπού του, όπως φαίνεται από τη δομή του και τα περιεχόμενά του.

Από εκείνη την εποχή ανακαλύψαμε και ένα σχετικό Ημερολόγιο της Παναγίας της Τήνου. Και πέραν τούτων (πλην μίας σχετικής παλαιότερης προσπάθειας της Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς), ουδέν...

Και ερχόμαστε στην δική μας Υπηρεσία Ποιμαντικής της Ναυτιλίας, θεωρώντας ως υπόθεση εργασίας, έστω ότι έχουμε τα δεδομένα και την σχετική γνώση.

Ο μεγάλος στόχος για μια τέτοια Ποιμαντική Υπηρεσία είναι να γίνει με τη μεγαλύτερη δυνατή σοβαρότητα. Όχι αποσπασματικά, όχι ευκαιριακά, όχι αυτοσχεδιαστικά.

Δεν είναι προσωπικό μας στοίχημα, η παρουσία της Εκκλησίας στην ψυχή του κάθε ανθρώπου. Είναι εκκλησιαστική υπόθεση, και θα πρέπει να μάθουμε να είμαστε σοβαροί.

Κι αν κάποιος, ακτιβιστικά, ανέβει σε ένα πλοίο και να αρχίζει να μοιράζει θρησκευτικά φυλλάδια και Αγίες Γραφές. Τι θα καταφέρει; Μήπως αν δεν σκανδαλίσει, δεν νευριάσει τους άλλους, απλώς θα περάσει ως γραφικός και η ενέργεια θα μείνει ένα περιστατικό άνευ αξίας. Και αξίζει με τον τρόπο αυτό να κάνει επιφυλακτικούς ή και αρνητικούς τους ανθρώπους απέναντι σε άλλες προσπάθειες;

Ας γίνει λοιπόν, συλλογικά δηλαδή εκκλησιαστικά η κάθε ποιμαντική προσπάθεια.

Από το e-Nautilia, ένα ελληνικό portal για τη Ναυτιλία, διαβάζουμε ένα εξαιρετικά πλήρες αλλά και συνοπτικό κείμενο, το οποίο δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2015, το οποίο είχε ως τίτλο:

Μύθοι και πραγματικότητα γύρω από το επάγγελμα του ναυτικού⁷

Ας δούμε μερικούς από τους βασικούς μύθους για το επάγγελμα του ναυτικού...

1) Ο ναυτικός βγάζει πολλά και εύκολα χρήματα

Ίσως είναι η πιο δημοφιλής έκφραση όταν κάποιος μιλάει για το επάγγελμα του ναυτικού. Νομίζω ότι η λέξη «εύκολο» δεν υπάρχει στο επάγγελμα του ναυτικού. Όσο αναφορά για το ότι παίρνουμε πολλά χρήματα θα ήταν καλύτερο αν λέγαμε ότι «ο ναυτικός παίρνει πολύ καλύτερα χρήματα από ένα στεριανό», τα οποία χρήματα δεν πρέπει κανείς να ξεχνάει ότι στη θάλασσα βγαίνουν με πολύ πόνο, ιδρώτα, μοναξιά, νοσταλγία για την οικογένεια μας και άλλα πολλά. Γνωρίζω ότι πλέον οι στεριανοί πονάνε και υποφέρουν και θα μπορούσα να δεχτώ ότι εν μέσω οικονομικής κρίσης ένας ναυτικός ο οποίος έχει δουλειά (γιατί υπάρχουν και άνεργοι) είναι σε πολύ καλύτερη μοίρα από ένα στεριανό. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι αυτό λεγόταν και προ οικονομικής κρίσης...

2) Οι ναυτικοί πίνουν αλκοόλ όλοι μέρα και παίρνουν ναρκωτικά

Ο μύθος του μύθου! Μπορεί πριν πολλά χρόνια οι ναυτικοί να έπιναν πολύ αλκοόλ και να χαρτόπαιζαν. Αυτά ανήκουν στο μακρινό παρελθόν. Οι εταιρείες πλέον ακολουθούν αυστηρότατες πολιτικές γύρω από το αλκοόλ, τα ναρκωτικά και τον τζόγο. Στην συντριπτική πλειοψηφία τους οι εταιρείες επιτρέπουν μόνο μπύρες και κρασιά, τα οποία είναι κλειδωμένα σε χώρο ο οποίος είναι υπό την εποπτεία του πλοιάρχου. Δίδεται στο πλήρωμα μόνο με εντολή πλοιάρχου σε πολύ περιορισμένη ποσότητα (1 το πολύ 2 κουτάκια ανά άτομο) και συνήθως σε μεγάλα χρονικά διαστήματα. Πριν φύγει ο ναυτικός για να πάει στο καράβι δίνει ούρα και αίμα σε μικροβιολογικό εργαστήριο με σκοπό να του κάνουν έλεγχο για αλκοόλ και ναρκωτικά. Ακόμα οι εταιρείες κάνουν απροειδοποίητα τεστ για ναρκωτικά και αλκοόλ σε τυχαίο λιμάνι, στέλνοντας μικροβιολόγο ο οποίος παίρνει δείγμα από όλο το πλήρωμα. Όλοι μας γνωρίζουμε φυσικά ότι ίσως κάποια στιγμή κάποιος φέρει ένα μπουκάλι στο καράβι. Το θέμα είναι όμως ότι στην συντριπτική πλειονότητα όλα γίνονται με μέτρο και πάνω από όλα, όλοι ξέρουν πως θα υπάρξουν βαριές συνέπειες σε περίπτωση που κάτι γίνει.

⁷ www.e-nautilia.gr/mithoi-kai-pragmatikotita-gurw-apo-to-epaggelma-tou-nautikou/

3) Οι ναυτικοί σε κάθε λιμάνι πηγαίνουν με γυναίκες

Αν μιλάγαμε για πριν από πολλά χρόνια, θα συμφωνούσα. Το φαινόμενο αυτό τείνει να εξαφανιστεί εντελώς. Στην σημερινή εποχή υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις αλλά είναι ελάχιστες και έχουν κυρίως να κάνουν με τον τύπο πλοίου και τα λιμάνια που πηγαίνει. Στην εποχή που ζούμε ο μέσος όρος που κάθονται τα περισσότερα πλοία στα λιμάνια είναι ελάχιστος ενώ οι εργασίες κατά την διάρκεια παραμονής σε αυτά είναι πάρα πολλές. Από την άλλη, οι χώρες που κάποτε ήταν διάσημες για τις γυναίκες και την διασκέδαση έχουν αναπτυχθεί και έχουν εξαλείψει ή έχουν μειώσει σε τρομερό επίπεδο αυτά που κάποτε γινόντουσαν εκεί. Γύρισαν οι εποχές και ο ναυτικός αισθάνεται καλύτερα όταν βρίσκεται μακριά από λιμάνια αφού έτσι αποφεύγει πολύ κούραση και επιθεωρήσεις.

4) Οι ναυτικοί βλέπουν και γυρίζουν όλο τον κόσμο

Εν μέρει αυτό ισχύει. Σε συνέχεια όμως από το προηγούμενο, είπαμε ότι ο χρόνος παραμονής στο λιμάνι αλλά και ο φόρτος εργασίας είναι τεράστιος, ώστε να μπορεί ο ναυτικός να βγαίνει σε κάθε λιμάνι. Να προσθέσουμε βέβαια ότι και να θέλουμε και να μπορούμε, υπάρχουν λιμάνια που απαγορεύεται να βγούμε. Συνοπτικά το αν θα βγεις στα λιμάνια εξαρτάτε από πολλούς παράγοντες όπως: Η ειδικότητα (άλλο να είσαι υποπλοίαρχος και άλλο ανθυποπλοίαρχος ή δόκιμος), ο φόρτος εργασιών (παραλαβή προμηθειών), επιθεωρήσεις (επιθεωρήσεις vetting, ακτοφυλακής κ.τ.λ.), είδος λιμανιού (τσαμαδούρα, πλατφόρμα, ντόκος) και χρόνος παραμονής σε αυτά.

5) Οι μόνοι δυσκολία που αντιμετωπίζουν οι ναυτικοί είναι ότι λείπουν από το σπίτι και την οικογένεια τους

Σίγουρα είναι η μεγαλύτερη δυσκολία αλλά όχι και η μόνη... Οι δυσκολίες που έχει ο ναυτικός είναι πολλές και όχι μόνο μία. Έχει να αντιμετωπίσει τη θάλασσα και την φύση την ίδια, έχει να χειριστεί μηχανήματα και φορτία αξίας δεκάδων εκατομμυρίων δολαρίων η ακόμα και εκατοντάδων, έχει να κάνει με πολιτισμούς και ανθρώπους πολύ διαφορετικής κουλτούρας και αντίληψης, πρέπει να προστατέψει τη θάλασσα το καράβι και τον ίδιο του τον εαυτό σε πολύ ακραίες συνθήκες, πρέπει συνέχεια να εξελίσσεται και να εμπλουτίζει τις γνώσεις του ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει και άλλα πολλά, τα οποία καθιστούν το επάγγελμα ιδιαίτερα απαιτητικό.

6) Οι ναυτικοί είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και χωρίς γνώσεις

Οι ναυτικοί στην σημερινή εποχή θα πρέπει να είναι άρτια καταρτισμένοι και εκπαιδευμένοι. Από το κατώτερο πλήρωμα μέχρι και τους αξιωματικούς. Όσο αναφορά τώρα τους αξιωματικούς, είτε μιλάμε για Πλοίαρχους είτε για Μηχανικούς, οι γνώσεις τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο θα πρέπει να είναι ανωτέρου επιπέδου. Οι απαιτήσεις, που πλέον υπάρχουν στο επάγγελμα, είναι τεράστιες και απαιτούν ο κάθε ένας από εμάς να ασχοληθεί πάρα πολύ, ώστε να μπορεί να έχει τα εφόδια να αντιμετωπίσει κάθε δυσκολία που σίγουρα θα του προκύψει.

Πέρα όμως των παραπάνω υπάρχουν και κάποια πράγματα που λένε για τους ναυτικούς και είναι πραγματικότητα...

1) Η μοναξιά

Μπορεί στην εποχή που ζούμε η τεχνολογία και οι συνθήκες στο καράβι να είναι πολύ καλύτερες σε σχέση με κάποια χρόνια πριν, την μοναξιά όμως δεν μπορούμε να την αποφύγουμε. Καλές οι ταινίες, καλό το ιντερνέτ (πανάκριβο αν είναι καλής ποιότητας) καλή και η δορυφορική (όπου πιάνει) αλλά η μοναξιά παραμένει. Ατελείωτες ώρες περνάμε μόνοι μας μη έχοντας και άλλη επιλογή. Είναι κάτι που το καταλαβαίνουν οι στεριανοί και είναι και η πραγματικότητα.

2) Τους μήνες που καθόμαστε έξω δεν έχουμε ευθύνες και σκοτούρες

Η αλήθεια είναι περίπου έτσι. Λέω περίπου γιατί όταν ξεμπαρκάρουμε έχουμε αρκετά πράγματα κάποιες φορές να κάνουμε. Έχουμε σεμινάρια, σχολή (ΚΕΣΕΝ) και άλλοτε ανανεώσεις στα χαρτιά μας όπως πιστοποιητικά, Αμερικάνικη βίζα, διαβατήρια κ.τ.λ.

Πρέπει να καταλάβουμε όλοι ότι η δουλειά στην θάλασσα είναι πολύπλοκη πολυσύνθετη και καθόλου εύκολη. Πολλά από αυτά που νομίζει κάποιος είναι πολύ διαφορετικά από την πραγματικότητα.

Τα παραπάνω είναι μερικά από τα βασικότερα που μου έρχονται στο μυαλό και νομίζω ότι πολλοί από εσάς θα συμφωνήσουν με αυτά. Αν φυσικά θέλετε να επισημάνετε και κάποιο άλλο μη διαστάσετε να το γράψετε στα σχόλια. Δεν κατηγορούμε αυτούς που δεν έχουν ταξιδέψει και δεν ξέρουν, οφείλουμε όμως να τα επισημάνουμε.

Β' ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Ποιμαντικής Θεματολογίας
Συμβουλευτική Ποιμαντική της Ναυτικής
Οικογένειας.

Σύμφωνα με έναν ορισμό της Αμερικάνικης Συμβουλευτικής Εταιρείας (American Counseling Association), «**συμβουλευτική είναι η τέχνη να βοηθάς τους ανθρώπους.** Οι επαγγελματίες σύμβουλοι είναι επιστήμονες που έχουν εκπαιδευθεί να μοιράζονται τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους με αυτούς που αναζητούν τη βοήθειά τους.

Η συμβουλευτική αναγνωρίζει ότι όλα τα άτομα είναι πιθανό να χρειαστούν βοήθεια διερχόμενα την παιδική ή την εφηβική ηλικία αλλά ακόμα και κατά την ενήλικη ζωή τους.

Η αποτελεσματική συμβουλευτική είναι αυτή που λειτουργεί **προληπτικά**. Οι σύμβουλοι βοηθούν τα άτομα στην προσωπική, εκπαιδευτική και επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Οι υπηρεσίες τους παρέχονται σε σχολεία, πανεπιστήμια, δημοτικές και κρατικές δομές αλλά και σε ιδιωτική βάση».

Η συμβουλευτική είναι μια αμφίδρομη διαδικασία επικοινωνίας μεταξύ του συμβουλευόμενου* (του ατόμου που χρειάζεται βοήθεια) και του συμβούλου (του επαγγελματία που βοηθά). Το άτομο συχνά ζητάει βοήθεια για προβλήματα που τον απασχολούν ή του προκαλούν δυσφορία, όσον αφορά τις διαπροσωπικές του σχέσεις, τη σχέση του με τον εαυτό του, τον οικογενειακό και κοινωνικό του περίγυρο, την επαγγελματική του σταδιοδρομία και τις σπουδές του.

Παρά το γεγονός ότι ο όρος εμπεριέχει στη θεματική του ρίζα τη «συμβουλή», δεν μπορούμε σήμερα να δεχτούμε ότι χρησιμοποιείται με τη σημασία που αποδίδουμε στη λέξη στο καθημερινό μας λεξιλόγιο. Με άλλα λόγια ο σύμβουλος δεν «δίνει συμβουλές» στον «πελάτη» του, αλλά **λειτουργεί περισσότερο υποστηρικτικά και βοηθητικά**, καθοδηγώντας τον με έμμεσο τρόπο.

Σε παιδαγωγικά κυρίως περιβάλλοντα χρησιμοποιείται και ο όρος **Οδηγητική ή Καθοδήγηση** που αντιστοιχεί στο αγγλοσαξονικό Guidance.

Διαφορές μεταξύ Συμβουλής – Οδηγητικής – Συμβουλευτικής		
Συμβουλή	Οδηγητική	Συμβουλευτική
↓	↓	↓
<i>Μονόδρομη διαδικασία</i> • Εκφράζει γνώμη/ άποψη • Κάνει κρίσεις • Κάνει υποδείξεις	<i>Μονόδρομη διαδικασία</i> • Δείχνει το δρόμο • Εκπαιδεύει • Επηρεάζει • Δίνει οδηγίες	<i>Αμφίδρομη διαδικασία</i> Υποστηρικτική σχέση που επιτρέπει στους συμβουλευόμενους να: • Εξερευνήσουν τα προβλήματά τους • Κατανοήσουν τα προβλήματά τους • Επιλύσουν ή να είναι σε θέση να τα αντιμετωπίσουν •
↓	↓	↓
<i>Πειστική</i>	<i>Ενθαρρυντική</i>	<i>Διευκολυντική</i>

Ας περάσουμε τώρα στο ειδικότερο αντικείμενο του κεφαλαίου: **Στη Ναυτική Οικογένεια.**

Αναζητώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, την ψυχολογία και τα θέματα που σκιαγραφούν την Ναυτική Οικογένεια, βρεθήκαμε μπροστά σε μία αναπάντεχη δυσκολία. Δεν υπήρχε βιβλιογραφία για το τόσο σημαντικό θέμα. Απευθύνθηκα σε εξειδικευμένη για θέματα Γάμου και Οικογένειας βιβλιοθήκη του Εξωτερικού και συγκεκριμένα στο Βέλγιο, όπου είχα την άνεση να ζητήσω να μου κάνουν αυτή την εξυπηρέτηση. Να ψάξουν δηλαδή ανάμεσα στους χιλιάδες ειδικούς για την οικογένεια τίτλους και να μου πουν εάν υπάρχει κάτι. Όπως καταλαβαίνεται από την εισαγωγή μου, δυστυχώς, δεν βρέθηκε κάτι. Μας προτάθηκε όμως ως λύση στο αδιέξοδο να ασχοληθούμε και να μελετήσουμε τις Μ.Α.Σ.⁸ Τι είναι αυτό;

Μακράς Απόστασης Σχέσεις (ΜΑΣ)

Θα ξεκινήσουμε με την προσέγγιση αυτή την αναζήτησή μας στο θέμα της ψυχολογίας της Ναυτικής Οικογένειας.

Ο έγγαμος βίος από απόσταση δεν είναι νέο φαινόμενο. Οι έμποροι που ταξίδευαν συχνά, οι εργατικοί μετανάστες, οι φυλακισμένοι και οι στρατιωτικοί διατηρούσαν ανέκαθεν γάμους από απόσταση. Αλλά και οικογενειακοί λόγοι ή λόγοι υγείας είναι πολλές φορές αιτίες για να ζησει ό ένας σύζυγος μακριά από τον άλλον έστω και προσωρινά.

⁸ Ο όρος προέρχεται από το αγγλικό: Long Distance Relationship, (όπου διαπιστώνουμε εύκολα ότι εμπεριέχεται, σχετιζόμενη με τη θεματική μας και η λέξη –ship / πλοίο).

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η χαλάρωση των κοινωνικών νορμών σχετικά με τον γάμο και η αυξημένη χρήση των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης για την αναζήτηση συντρόφου έχουν συμβάλει, σύμφωνα με τους κοινωνιολόγους, στην αύξηση των ζευγαριών που διατηρούν σχέση από απόσταση.

Ο παράγοντας που συμβάλλει περισσότερο στην αύξηση αυτή, όμως, φαίνεται να είναι ο οικονομικός. Μια πρόσφατη μελέτη, μάλιστα, βρήκε ότι 3 στα 5 ζευγάρια που ζουν χωριστά, το κάνουν για λόγους που σχετίζονται με το εισόδημά τους και τον χώρο εργασίας τους.

Η οικονομική κρίση φαίνεται να έχει κάνει τους συντρόφους να συμβιβάζονται με το να έχουν μια εργασιακή θέση, όπου κι αν είναι αυτή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλά ζευγάρια να συναντιούνται μόνο τα Σαββατοκύριακα και συχνά όχι κάθε Σαββατοκύριακο.

Σύμφωνα με έγκυρα στατιστικά δεδομένα, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, περισσότερα από 3,5 εκατομμύρια παντρεμένα ζευγάρια στις ΗΠΑ δεν μοιράζονται την ίδια στέγη. Ο αριθμός είναι παραπάνω από διπλάσιος από τον αντίστοιχο του 1990, όταν ο αρμόδιος φορέας εκτιμούσε ότι περίπου 1,7 εκατ. παντρεμένα ζευγάρια ζούσαν χωριστά, ενώ δεν βρισκόνταν σε διάσταση.

Σε κάθε περίπτωση, ο γάμος από απόσταση έρχεται να αντικρούσει την κοινωνική νόρμα που θέλει τους δύο συζύγους να μοιράζονται την ίδια διεύθυνση. Ενώ κάποτε η απόσταση σήμαινε ότι η σχέση κινδύνευε, οι νέες μελέτες δείχνουν ότι οι σύντροφοι που ζουν σε διαφορετικές διευθύνσεις δεν έχουν περισσότερες πιθανότητες να χωρίσουν, σε σύγκριση με αυτούς που μένουν στην ίδια. Χωρίς όμως αυτό να σημαίνει κατ' ανάγκη ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση στο ψυχικό πεδίο και στο πώς εισπράττει ψυχολογικά την απομακρυσμένη αυτή συζυγία το ένα ή και τα δύο σχετιζόμενα μέλη.

Η τεχνολογία φαίνεται πως είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που ενισχύουν την επικοινωνία του ζευγαριού και συμβάλλουν στη διατήρηση μιας σχέσης από απόσταση. Ακόμα όμως και η πιο σύγχρονη τεχνολογία δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη φυσική ανθρώπινη επαφή.

Οι ειδικοί επισημαίνουν τα ιδιαίτερα σημεία, που πρέπει να προσέξουν οι δύο σύντροφοι, ώστε να διατηρήσουν τη σχέση τους παρά την απόσταση. Είναι πολύ σημαντικό, για παράδειγμα, να μην αποφεύγουν τη συζήτηση των προβλημάτων και των δυσάρεστων συναισθημάτων προκειμένου να περιφρουρήσουν τον χρόνο που έχουν μαζί. Σε τελική ανάλυση, δεν πρέπει να ξεχνούν πως έχουν μια πραγματική σχέση, στην οποία δεν μπορούν παρά να συζητούν τα πραγματικά τους προβλήματα.

Παράλληλα, μπορούν να ενισχύουν την επικοινωνία τους με παραδοσιακά μέσα, όπως είναι η αλληλογραφία, αλλά και να είναι επινοητικοί, βρίσκοντας δημιουργικούς τρόπους για να μοιράζονται εμπειρίες, όπως είναι, για παράδειγμα, η παρακολούθηση της ίδιας

ταινίας ταυτόχρονα ή η διατήρηση ηλεκτρονικής διασύνδεσης (μέσω ηλεκτρονικών προγραμμάτων και εφαρμογών: skype, viber, τηλεφωνία) χωρίς υποχρεωτικά να ομιλούν καθ' όλη τη διάρκεια της σύνδεσης. Απλώς να συνυπάρχουν, να έχουν την αίσθηση της παρουσίας του άλλου.

Σε κάθε περίπτωση η σχέση από απόσταση δεν περιορίζεται σε ρομαντικές στιγμές με λουλούδια, σοκολατάκια και ερωτικές επιστολές. Είναι μια σχέση με ιδιαίτερες δυσκολίες και μοναξιά, και χρειάζεται προσπάθεια και από τους δύο συντρόφους ώστε να διατηρηθεί.

Ως προς τις έρευνες.⁹

Η πλειοψηφία των ερευνών πάνω στη διατήρηση των σχέσεων έχει επικεντρωθεί σε συμπεριφορές θεσπισμένες να διατηρήσουν τις σχέσεις που είναι γεωγραφικά κοντά (ΓΚΣ). Αυτές είναι οι σχέσεις στις οποίες οι σύντροφοι μπορούν να δούν ο ένας τον άλλον, πρόσωπο με πρόσωπο, καθημερινώς. Οι ΜΑΣ, στις οποίες η καθημερινή πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία δεν είναι δυνατή, είναι παγκοσμίως αυξανόμενες. Παρόλα αυτά, για την ώρα, ξέρουμε πολύ λίγα σχετικά με τις διαδικασίες, οι οποίες χρησιμοποιούνται προκειμένου να διατηρηθούν αυτές οι σχέσεις. Η μελέτη των ΜΑΣ προσδοκά στην εκτεταμένη προηγούμενη θεωρία της διατήρησης των σχέσεων και στην έρευνα αυτών των πολύ σημαντικών συνθηκών σχέσεων.

Αυτό που αναλύεται σε αυτό το κεφάλαιο είναι ο μικρός αλλά συνεχώς αυξανόμενος όγκος της βιβλιογραφίας που εξετάζει την διατήρηση των ΜΑΣ.

Παρόλο που οι μακράς αποστάσεως φιλίες έχουν τραβήξει την προσοχή αυτής της βιβλιογραφίας, εμείς εδώ επικεντρωνόμαστε στις εξιδανικευμένες ΜΑΣ: Προσωπικότητες που καθορίζουν τις σχέσεις τους ως ανεπίσημες, σοβαρές, δεσμευτικές (αρραβώνας) ή συζυγικές (γάμος).

Υπάρχουν πάρα πολλοί λόγοι να επεκτείνουμε τη μελέτη των σχέσεων στις σχέσεις από απόσταση. Ανάμεσα σε αυτές είναι ο αυξανόμενος αριθμός των σχέσεων από απόσταση, ο δυσανάλογος αριθμός των φοιτητών σε ΜΑΣ και τα μοναδικά χαρακτηριστικά μιας σχέσης από απόσταση σε σχέση με τις κοντινές. Έτσι, το κεφάλαιο αυτό περιγράφει πρώτα τον αυξανόμενο αριθμό των ΜΑΣ, τα μοναδικά χαρακτηριστικά των ΜΑΣ και προσπαθεί να δώσει ορισμό των σχέσεων από απόσταση. Επιπλέον, αναλύεται η ενασχόληση πάνω στα χαρακτηριστικά της ικανοποίησης από μία σχέση, δέσμευσης και εμπιστοσύνης των ΜΑΣ.

⁹ Aylor, Brooks A.: Maintaining long-distance relationships, in: Canary, Daniel J. /Dainton, Marianne (eds.): Maintaining relationships through communication: relational, contextual, and cultural variations, Mahwah, NJ: Erlbaum, 2003, 127-139.

Λαμβάνουμε υπόψιν τη μελέτη, η οποία προτείνει ένα παράδοξο των ΜΑΣ, μία εικόνα συντρόφων οι οποίοι δείχνουν επίπεδα ικανοποίησης, όπως οι σύντροφοι από κοντινές σχέσεις, ταυτόχρονα ακόμα αντιμετωπίζουν τις πραγματικές προκλήσεις οι οποίες συμβαίνουν σε ΜΑΣ.

Περιληπτικά, η έρευνα πάνω στα χαρακτηριστικά των εξ αποστάσεως σχέσεων, αποκαλύπτει ένα ενδιαφέρον παράδοξο. Από τη μία πλευρά οι ΜΑΣ αντιμετωπίζουν προκλήσεις και μοναδικές σχετικές απαιτήσεις από ότι οι αντίστοιχοι με κοντινή σχέση. Έτσι κάποιος μπορεί να υποθέσει πως οι ΜΑΣ απαιτούν συχνά μεγαλύτερη προσπάθεια για να διατηρηθούν από ότι οι γεωγραφικά κοντινές σχέσεις. Από την άλλη πλευρά, όμως οι πιο πολλές μελέτες φανερώνουν λίγες έως μηδαμινές διαφορές των κοντινών από τις μακρινές σχέσεις ως προς την ικανοποίηση ή την δέσμευση.

Διαδικασίες διατήρησης των ΜΑΣ

- Αναγνώριση της συχνότητας των ΜΑΣ
- Ανάπτυξη συστημάτων υποστήριξης για τους συντρόφους που είναι μακριά. Εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων την αποστολή δώρων, (video, audio tapes)
- Συζήτηση των σχετικών προσδοκιών και των κανόνων της σχέσης προ της απομάκρυνσης (πχ ποσο συχνά θα περνούν χρόνο με φίλους και πόσο συχνά θα επικοινωνούν μεταξύ τους)
- Αξιοποίηση του χρόνου, που έχουν πρόσωπο με πρόσωπο σοφά χρησιμοποιώντας σωστά την στοργή και άλλες ανάγκες.
- Ανοικτότητα και εντιμότητα με τον σύζυγο / σύντροφο
- Αναπτύσσοντας και διατηρώντας την εμπιστοσύνη
- Επικεντρώνοντας στα θετικά σημεία των ΜΑΣ (η απόσταση ως μία συνθήκη όπου «οι έρωτες θερμότεροι γίνονται»-ι. Χρυσόστομος)

Υπάρχουν δύο επιπλέον στρατηγικές που είναι ιδιαίτερα απότελεσματικές στη διατήρηση των ΜΑΣ και περιλαμβάνονται συχνές επισκέψεις και οπτικοποίηση (πχ ενθύμηση και σκέψη για τον άλλον μέσα στην ημέρα).

Έχει παρατηρηθεί ότι η οπτικοποίηση επηρεάζει θετικά την σχετική ικανοποίηση μεταξύ των συντρόφων (το οποίο δεν είναι απαραίτητο να είναι αμφίδρομο) με μία προτίμηση για οπτική ή λεκτική ανταπόκριση, ως τρόπους για γνωσιακή προσέγγιση, αλλά αυτές οι συχνές επισκέψεις ωφελούν τους συντρόφους ανεξάρτητα από τις μορφές επεξεργασίας / διαδικασίας.

Άλλες έρευνες εξέτασαν στρατηγικές με τις οποίες οι απομακρυσμένοι σύντροφοι προσπαθούν να ξεπεράσουν τον φυσικό διαχωρισμό. Ανάμεσα σε αυτές ήταν η αυτοβελτίωση, η ανεξαρτητοποίηση, η υιοθέτηση μίας θρησκείας και υψηλά επίπεδα αυτοαποκάλυψης.

Η πλειονότητα των ερευνών πάνω σε γεωγραφικά κοντινές ΜΑΣ έχουν φανερώσει καθαρή διασύνδεση μεταξύ της διατήρησης συμπεριφορών των σχέσεων και σχετικής ικανοποίησης και μεταξύ δέσμευσης και σχετικής σταθερότητας. Σε σύγκριση με τις σχέσεις από κοντά και παρά την κοινή αίσθηση, οι ΜΑΣ έχουν τα ίδια ή και ακόμα μεγαλύτερα επίπεδα ικανοποίησης και δέσμευσης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός, το οποίο χαρακτηρίζει ειδικά αυτές τις σχέσεις όπου υπάρχουν παιδιά, ότι όταν ένας από τους δύο γονείς απουσιάζει για μεγάλο χρονικό διάστημα αποτελεί καθήκον του γονιού που παραμένει πίσω να δώσει στο παιδί τα χαρακτηριστικά του γονιού που απουσιάζει. Να μιλά στο παιδί για ιστορίες με τον απουσιάζοντα γονιό, να υπογραμμίζει σε κάποιες συγκεκριμένες καταστάσεις, το τι θα έπραττε ο άλλος γονιός, για κοινές ή ιδιωτικές ιστορίες, αναμνήσεις κ.ά..

Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Πέρα από τις κλασσικές μεθόδους επικοινωνίας υπάρχουν σήμερα ασύγχρονες φόρμες επικοινωνίας μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών όπως είναι το e-mail αλλά και οι σύγχρονες, δηλαδή οι άμεσες και απευθείας φόρμες επικοινωνίας, όπως το messenger/viber/skype κλπ. Φυσικά δεν μπορεί να υποκατασταθεί η άμεση σχέση και η φυσική επαφή. Όμως σε σχέση με την ταχυδρομική αλληλογραφία, τα πράγματα στον τομέα της επικοινωνίας είναι έτη φωτός μπροστά.

ΤΑ ΜΟΝΑΔΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΑΣ (μακράς απόστασης σχέση)

Οι ΜΑΣ είναι ποιοτικά διαφορετικές από τις ΓΚΣ (γεωγραφικά κοντινές σχέσεις) και παρουσιάζουν συντρόφους με μοναδικές προκλήσεις να διατηρήσουν τέτοιες σχέσεις.

Ως ορισμό, σύντροφοι των ΜΑΣ αντιμετωπίζουν γεωγραφικό χωρισμό και έλλειψη επαφής πρόσωπο προς πρόσωπο. Τα μοναδικά χαρακτηριστικά των ΜΑΣ (Rohlfing (1995) reviewed research by Westefeld and Liddell (1982)) είναι:

- Αυξανόμενη οικονομική επιβάρυνση για να διατηρηθεί η ΜΑΣ.
- Δυσκολία ορισμού και διαπραγμάτευσης «εν τόπω» (πχ γεωγραφικά κοντινές φιλίες) ενώ διατηρούν μία εξιδανικευμένη ΜΑΣ
- Υψηλές προσδοκίες των συντρόφων για την ποιότητα των περιορισμένων συναντήσεων από κοντά.
- Δυσκολία αξιολόγησης του βαθμού και της κατάστασης της ΜΑΣ.

- Μεγαλύτερο εύρος συναισθημάτων από τους συντρόφους που βιώνουν τις ΜΑΣ (μπορεί να είναι και μόνον ο ένας από τους δύο).

Επιπρόσθετα, πρέπει να σημειωθεί ότι οι οικονομικές επιβαρύνσεις και η γεωγραφική απομάκρυνση των ΜΑΣ συχνά οδηγούν σε μία μεγαλύτερη εξάρτηση στην επικοινωνία. Επιπρόσθετα κάποιοι ερευνητές προτείνουν ότι η σωματική απουσία ενός από τους δύο συντρόφους αυξάνει γενικά τα επίπεδα των γενικών και ειδικών σχέσεων που συνδέονται από

Είναι φυσικό και αναμενόμενο οι εξ αποστάσεως σχέσεις να ποικίλουν ανάλογα με διάφορα χαρακτηριστικά (αν είναι απλή γνωριμία ή γάμος, εάν η απόσταση δημιουργήθηκε λόγω σπουδών, λόγω νέας δουλειάς, κατάταξης στο στρατό ή στην περίπτωση που εξετάζουμε στα μαθήματά μας: λόγω «μπαρκαρίσματος» σε καράβι). Και ναι μεν για κάποιον που ταξιδεύει, κατά κανόνα, δεν υπάρχει η περίπτωση κάποια έκτακτης επίσκεψης-επιστροφής, που ως έκπληξη θα καλύψει για λίγο την συναισθηματική απουσία, όμως υπάρχει η μεγάλη ωφέλεια, που πηγάζει από τη γνώση τής με ακρίβεια καθορισμένης ημερομηνίας επιστροφής στο σπίτι, κοντά στον σύντροφο και την οικογένεια.

Σημαντικά χαρακτηριστικά σχέσης

Η συντήρηση της σχέσης έχει επανειλημμένα συνδεθεί στην εμπειρική έρευνα με τις ακόλουθες σχεσιακές μεταβλητές:

- **Ικανοποίηση** : Ο Βαθμός στο οποίο η σχέση συναντά ή υπερβαίνει τις προσδοκίες των δύο μερών του ζευγαριού. Οι συμπεριφορές συντήρησης σχέσεων σχετίζονται με υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης.
- **Δέσμευση** : Από άποψη επενδυτικού μοντέλου, που σχετίζεται με υψηλή ικανοποίηση, επενδύσεις και μερικές εναλλακτικές λύσεις. Οι συμπεριφορές συντήρησης σχέσεων χρησιμεύουν για την επικοινωνία των επιπέδων δέσμευσης.
- **Έλεγχος Αμοιβαιότητας (Αλληλεγγύης)** : "Ο βαθμός στον οποίο οι εταίροι συμφωνούν για το ποια από αυτά θα πρέπει να αποφασίσουν τους σχετικούς στόχους και τις συμπεριφορικές ρουτίνες".
- **Αγάπη & Συμπάθεια** : Έχουν βρεθεί ισχυρές θετικές συσχετίσεις μεταξύ της αγάπης/συμπάθειας και των πέντε στρατηγικών συντήρησης σχέσεων, υποδηλώνοντας ότι απορρέουν από την αντίληψη κάθε συνεργάτη για θετικές/ενισχυτικές σχέσεις δράσεις.

5 στρατηγικές για την ενδυνάμωση των σχέσεων

Ο ρόλος των ακόλουθων πέντε παραγόντων διατήρησης της σχέσης στα θετικά χαρακτηριστικά σχέσεων:

- **(1) Διαφάνεια:** Η έρευνα υπογραμμίζει τη σημασία του ανοίγματος στην προώθηση ισχυρών και υγιεινών σχέσεων. Αυτό σημαίνει ότι ενεργά "ανοίγει" στον έναν σύντροφό τις σκέψεις και τα συναισθήματα τού άλλου (αυτο-αποκάλυψη) και παρέχει έναν ασφαλή χώρο για τον άλλο σύντροφό να κάνει το ίδιο.
- **(2) Θετικότητα:** Η θετικότητα ως στρατηγική σχέσης περιλαμβάνει την έκφραση μιας στάσης χαράς και διασκέδασης όταν αλληλεπιδρά ο ένας σύντροφος με τον άλλον.
- **(3) Διαβεβαιώσεις:** Οι εγγυήσεις περιλαμβάνουν συμπεριφορές συντήρησης σχέσεων που απευθύνονται στην αγάπη, τη δέσμευση και την πιστότητα.
- **(4) Εργασίες κοινής χρήσης:** Τα καθήκοντα κοινής χρήσης σχετίζονται με τη βασική ισότητα των καθηκόντων που αντιμετωπίζει το ζευγάρι (όταν είναι κοντά αλλά με κάποια φόρμουλα και από απόσταση-πχ ακόμα και να κρατήσει παρέα στο ένα παιδί, όταν πρόκειται να πεταχτεί η μητέρα για λίγο κάπου με χρήση ηλεκτρονικού προγράμματος).
- **(5) Κοινόχρηστο κοινωνικό δίκτυο:** Ο παράγοντας αυτός επικεντρώνεται στην αξιοποίηση φιλικών σχέσεων και συνεργασιών για την υποστήριξη / διατήρηση της σχέσης.

Τα αρνητικά μιας σχέσης εξ αποστάσεως¹⁰

- **Αίσθηση συναισθηματικής απομάκρυνσης:**
Ο πρώτος και κυριότερος φόβος για το κάθε ζευγάρι που αναγκάζεται να μείνει χώρια είναι η πιθανότητα τα συναισθήματα είτε του ενός, είτε του άλλου, είτε και των δύο ν' αλλάξουν προς το χειρότερο. «Θα συνεχίσει να μ' αγαπάει;» αναρωτιούνται και οι δυο. Η αλήθεια είναι ότι ο συγκεκριμένος «κίνδυνος» υπάρχει πάντα και είναι φυσιολογικός αν κρίνουμε την τρομακτική αλλαγή που υπόκειται η σχέση και την απαιτητική προσπάθεια που πρέπει να καταβάλλει το ζευγάρι για να κρατήσει τη «φλόγα» της σχέσης του ζωντανή.
- **Έλλειψη επικοινωνίας και ενδεχόμενη ασυνεννοησία:**
Κατά βάση, πρόκειται για φυσικό επακόλουθο της απόστασης ανάμεσα στα δύο μέλη της σχέσης (αν πάρουμε ως δεδομένο ότι νωρίτερα δεν υπήρχε κάποιο «επικοινωνιακό» πρόβλημα ανάμεσα τους). Η – εκ των περιστάσεων – επιβαλλόμενη έλλειψη πολύ συχνής επικοινωνίας και η παύση της καθημερινής συμβίωσης και του μοιράσματος κοινών δραστηριοτήτων, είναι επόμενο να επιφέρει μια αλλοίωση στις συζητήσεις και στον τρόπο που πια μιλάει/επικοινωνεί/μοιράζεται τις εμπειρίες του το ζευγάρι.

¹⁰ <https://www.psychologynow.gr/psychology-in-our-life/relations/3181-sxeseis-eks-apostaseos-na-meino-i-na-fygo-fani-traikou.html>

Αν δεν γίνει κατανοητό και από τους δύο ότι λόγω της απόστασης, ο ένας πια δεν έχει τη δυνατότητα να «παρακολουθεί» τις διαρκείς αλλαγές της καθημερινότητας του άλλου, τότε ο εκνευρισμός και η αίσθηση της «απώλειας επεισοδίων» από τη ζωή του/της συντρόφου θα είναι φυσικό επακόλουθο.

Καυγάδες που πρέπει να λυθούν άμεσα: Σε αυτό θα συνέβαλε θετικά η χρήση ενός κοινού και γνωστού λεξιλογίου επικοινωνίας και ακόμα καλύτερα μιας φρασεολογίας που να αποτελεί προσωπικό δημιούργημα του ζευγαριού. Παράλληλα, απαραίτητη είναι η ανεύρεση και εφεύρεση κωδίκων αποφόρτισης και αγάπης. (Όχι προσωπικές κατηγορίες του τύπου «φταίς εσύ», αλλά με μία διατύπωση του τύπου «φταίει η κατάσταση που βιώνουμε».

Και αυτό αποτελεί μία πολύ σημαντική προϋπόθεση για την ομαλή συνέχιση της σχέσης! Τι κι αν όλοι μας πολλές φορές έχουμε αφήσει έναν καυγά ή μια παρεξήγηση, χωρίς περαιτέρω ανάλυση ή επίλυση, θεωρώντας πως μπορούμε, έστω και για λίγο να βάλουμε το γεγονός «στην άκρη». Στη σχέση εξ αποστάσεως βέβαια, τα πράγματα δε μπορούν να λειτουργούν ακριβώς έτσι κι ένας καυγάς πρέπει να λύνεται και να σταματά ομαλά αλλά και άμεσα. Το ζευγάρι, το οποίο προφανώς και καυγαδίζει χρησιμοποιώντας κάποιο μέσω τηλεπικοινωνίας (τηλέφωνο, υπολογιστή κ.λ.π.) δε μπορεί ν' αφήσει την λύση της διένεξης ας πούμε για την επόμενη μέρα, επειδή ούτε την επόμενη μέρα, αλλά ίσως ούτε και την επόμενη βδομάδα, δεν πρόκειται να συναντηθεί από κοντά.

Τα χιλιόμετρα είναι ένα πάγιο δεδομένο στη σχέση τους και η έλλειψη πραγματικής προσωπικής επαφής, μπορεί να χειροτερέψει δραματικά το αποτέλεσμα ενός καυγά ή μιας κακής συνεννόησης. Προκειμένου λοιπόν η αίσθηση της αποξένωσης ανάμεσα στο ζευγάρι να ενταθεί κατακόρυφα μετά την έντονη λογομαχία, εξαιτίας της φυσικής απόστασης, είναι καλό οι δυο σύντροφοι να συμφιλιωθούν το γρηγορότερο δυνατό.

- **Ζήλεια και ανασφάλεια για τη σχέση:**

Ένας άλλος κοινός φόβος (άμεσα συνδεδεμένος με τον πρώτο που αναφέρθηκε) για δυο άτομα που ζουν απομακρυσμένα το ένα από το άλλο. Η αμφιβολία για τη διατήρηση της καλής ποιότητας των συναισθημάτων των δυο συντρόφων, συνδέεται ή φέρει και ως φυσικό επακόλουθο τη ζήλεια και τη συνεχή ανασφάλεια για το μέλλον της σχέσης και τη συμπεριφορά του άλλου τώρα που βρίσκεται μακριά. Η σκέψη εκατέρωθεν, ότι δε μπορεί να υπάρξει πραγματικός έλεγχος και «παρακολούθηση» της συμπεριφοράς του άλλου στο απομακρυσμένο μέρος τ' οποίο κατοικεί, μπορεί να ταλανίσει έντονα τη σχέση, ειδικά αν το συναίσθημα της εμπιστοσύνης δεν είναι δυνατό και καλά εδραιωμένο ανάμεσα στο ζευγάρι.

Απιστία και διάλυση της σχέσης ευκολότερα: (Φόβος άμεσα συνδεδεμένος με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω).

Ο φόβος της απιστίας δεν είναι παράλογος αλλά δεν πρέπει να θεωρούμε την απιστία και ως κάτι δεδομένο. Υπάρχει βέβαια μια μεγαλύτερη πιθανότητα απιστίας σε μια σχέση εξ αποστάσεως, επειδή τα συναισθήματα (όπως αναφέραμε προηγουμένως) μπορούν να διακοπούν ή ν' αλλάξουν εξαιτίας της παρουσίας ενός νέου ανθρώπου. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο σύντροφος, που σκέφτεται ν' απατήσει ή το έχει ήδη κάνει, πιστεύει ότι η προηγούμενη σχέση ίσως πρέπει να τελειώσει εξαιτίας του καινούριου ερωτικού ενδιαφέροντος που προέκυψε. Κάποιες φορές αυτή είναι μια σοφή απόφαση, κάποιες άλλες όμως είναι εντελώς παρορμητική και άδικη ως προς τον υπάρχοντα σύντροφο. Μια ειλικρινής συζήτηση μπορεί να λύσει πολλά προβλήματα σε σχέση με αυτή την κατάσταση.

- **Υπερβολική ερωτική επιθυμία ή έλλειψη ερωτικής επιθυμίας:**

Ένα ακόμη ενδεχόμενο τ' οποίο κάλλιστα μπορεί να λάβει χώρα σε μια σχέση εξ αποστάσεως. Η ερωτική επιθυμία επειδή – τις περισσότερες φορές – σχετίζεται με τα συναισθήματα της στιγμής και όχι με την αντικειμενική σωματική ανάγκη, μπορεί να μας παραπλανήσει. Στην πρώτη περίπτωση, η έλλειψη της φυσικής παρουσίας του άλλου μπορεί να δημιουργήσει την αίσθηση της επείγουσας κι επιτακτικής ανάγκης για σεξουαλική επαφή (η οποία ναι μεν μπορεί να υφίσταται, αλλά σίγουρα σε κάποια άλλη στιγμή να είναι απολύτως ελεγχόμενη), ενώ στη δεύτερη περίπτωση η έλλειψη της σεξουαλικής επαφής γι' αρκετό καιρό οδηγεί το άτομο στην αίσθηση ότι δεν είναι πια κάτι τόσο αναγκαίο ή σημαντικό, όσο ήταν κάποτε (γεγονός το οποίο επίσης δεν ισχύει και γίνεται εύκολα αντιληπτό όταν το ζευγάρι συναντηθεί πλέον από κοντά).

Τα θετικά μιας σχέσης εξ αποστάσεως

- **Η επιβεβαίωση ότι η σχέση είναι δυνατή:**

Η με άλλα λόγια, ότι αν είναι δυνατή και ποιοτική μια σχέση, τότε θα κρατήσει. Η απόσταση πολλές φορές είναι μια καλή δοκιμασία, η οποία εντέλει θ' αποδείξει στους δυο συντρόφους ότι παρά τις αντικειμενικές αντιξοότητες και το αυτονόητο «ξεβόλεμα», ότι είναι πραγματικά καλό και άξιο, δε χάνεται και δεν καταστρέφεται, παρά μόνο ίσως αλλάζει.

- **Η σχέση μπορεί να καλυτερεύσει: (άμεσα συνδεδεμένο με τα παραπάνω).**

Μια σχέση που θα κρατήσει ενδέχεται να ενδυναμωθεί και να θεωρηθεί πιο γερή και ίσως πιο σημαντική παρά ποτέ. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι επιζητούν κάποια φορά στη ζωή τους, να πάρουν μια απόσταση από τα πράγματα (είτε κυριολεκτική, είτε και μεταφορική) προκειμένου να συνειδητοποιήσουν τι θέλουν. Δεν είναι λίγες οι φορές λοιπόν που διαπιστώνουν ότι κάτι είναι σημαντικό γι' αυτούς και τη ζωή τους και επιστρέφουν με νέο ενθουσιασμό σ' αυτό και με πολύ πιο ώριμη και συνειδητοποιημένη σκέψη.

- **Η ενίσχυση της περηφάνιας και η εντονότερη προσμονή:**

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η διατήρηση μιας καλής και δυνατής σχέσης, μπορεί να γεμίσει το ζευγάρι με περηφάνια και αυτοπεποίθηση. Και μόνο η σκέψη των δυο συντρόφων πως καταφέρνουν κάτι το ιδιαίτερο, καθώς είναι κάτι αντικειμενικά δύσκολο, μπορεί να τους γεμίσει ικανοποίηση και να τους δώσει περισσότερη δύναμη να συνεχίσουν. Μαζί με τη θετική ενίσχυση που παίρνουν, αυξάνουν και την προσμονή τους να ξανά συναντήσουν σύντομα τον/την σύντροφο τους και ν' αγωνιούν ευχάριστα μέχρι την επόμενη συνάντηση.

- **Η αίσθηση της ανανέωσης:**

Ίσως ο σημαντικότερος λόγος για να επιλέξει ένα ζευγάρι να παραμείνει μαζί παρά την απόσταση που το χωρίζει. Το συναίσθημα ότι κάθε φορά οι δυο σύντροφοι βιώνουν κάτι καινούριο και διαφορετικό όταν συναντιούνται, μακριά από τη ρουτίνα και την «τριβή» της καθημερινότητας που βιώνουν άλλα ζευγάρια, είναι ένας ιδιαίτερα καλός λόγος για να μείνουν μαζί.

Καταλητικά:

Η σχέση εξ αποστάσεως είναι μια σημαντική αλλά και περίπλοκη προσωπική επιλογή, όπως και πολλές άλλες τις οποίες καλούμαστε να πάρουμε. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει σωστή και λάθος απόφαση, αλλά σωστά και λανθασμένα κριτήρια. Ξέροντας τις αντικειμενικές δυσκολίες αλλά και τις πραγματικές χαρές μιας σχέσης εξ αποστάσεως είμαστε περισσότερο έτοιμοι ν' αποφασίσουμε ορθά και λογικά (όσο κι αν τα έντονα συναισθήματα παίζουν πάντα το δικό τους ρόλο σ' αυτές τις περιπτώσεις) για το αν πρέπει ή όχι να διατηρήσουμε μια σχέση από απόσταση. Αυτό σημαίνει ότι στην προετοιμασία για τον Γάμο, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα και για μία βραχυχρόνια ή μακροχρόνια σχέση από απόσταση, και στην περίπτωση μας ένας γάμος με έναν ναυτικό. Θα πρέπει να προηγηθεί σοβαρή συζήτηση. Να γίνουν γνωστές οι συνέπειες και οι ειδικές συνθήκες. Η Ερώτηση στη βάση της έχει τη μορφή: Χρήματα και άνεση αλλά απουσία του άλλου ή πιθανή ανεργία, δυσκολίες διαβίωσης αλλά κοινή ζωή από κοντά και πάντως έντονη βίωση μιας κοινής καθημερινότητας.

Φυσικά υπάρχει και η περίπτωση εκείνη που η απόσταση «προκύπτει» μετά το γάμο. Και πάλι φυσικά θα πρέπει να υπάρξει επικοινωνία, συναπόφαση και ανάληψη των ευθυνών που θα κυφορήσει η νέα κατάσταση.

Δεν ξεχνάμε φυσικά πως η κάθε επιλογή μας, εμπεριέχει πάντα το ανάλογο ρίσκο, αλλά σπανίως τα ρίσκα, δεν αξίζουν τον οποιοδήποτε κόπο.

Στο τέλος, βέβαια, κανένας δε γνωρίζει καλύτερα από εμάς τους ίδιους, αν άξιζε να προσπαθήσουμε για κάτι ή όχι. Έτσι, η απόφαση οφείλει και επιβάλλεται πάντα να είναι καθαρά δική μας.

Μιλώντας για την συμβουλευτική ποιμαντική της Ναυτικής Οικογένειας δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε μία ...«λεπτομέρεια». Είναι μέσα στο αντικείμενο φροντίδας της Εκκλησίας ο ναυτικός και η ναυτική οικογένεια και όταν ο ναυτικός βρίσκεται κοντά τους.

Οι ναυτικοί και όσοι ασχολούνται γενικώς με τη θάλασσα (ακόμα και οι ψαράδες), που μένουν μαζί με την οικογένεια δεν πρέπει να ξεχαστούν.

Μπορεί να είναι σε διακοπές, αλλά μπορεί επίσης να είναι και εκτός εργασίας, είτε σε αναρρωτική άδεια, σε μαθήματα επανεκπαίδευσης ή σε αναζήτηση νέας σύμβασης. Η ενδυνάμωση και η στήριξή τους, ειδικά για τους πιο απαιτητικούς που βιώνουν πιο έντονα την απομάκρυνσή τους από τη θάλασσα, είναι ένας σημαντικός τομέας της Εκκλησίας.

Και φυσικά μέρος της εκκλησιαστικής ποιμαντικής μέριμνας αποτελεί η προσέγγιση και η αξιοποίηση ακόμα όσων έχουν απομακρυνθεί οριστικά από τη θάλασσα, ως συνταξιούχοι ή ως ασχολούμενοι πλέον αποκλειστικά με στεριανές εργασίες και υποχρεώσεις.

Μιλώντας λοιπόν για σχέση από απόσταση, αντιλαμβανόμαστε εύκολα ότι δεν είναι όλα ρόδινα και τέλεια. Μία τέτοια σχέση, δεν είναι σαν τις άλλες. Μιλάμε για μια σχέση, που πολλές φορές δοκιμάζει τα νεύρα αλλά και την υπομονή των δύο συντρόφων. Πως μπορείς να «επιβιώσεις» σε μία τέτοιου είδους σχέση; **Αποφεύγοντας να κάνεις κάποια από τα 10 παρακάτω...**

ΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ¹¹

1. "Να επιτρέπεις στη σχέση σου να ελέγχει τη ζωή σου με το να είσαι συνεχώς στο τηλέφωνο ή στο skype, αδιαφορώντας για οποιαδήποτε άλλη ασχολία είχες μέχρι τώρα" σημειώνει η ειδικός.

Η καταπίεση ποτέ δεν φέρνει θετικά αποτελέσματα. Το ίδιο και η προσκόλληση, η εμμονή. Η εμπιστοσύνη και ο σεβασμός είναι βασική προϋπόθεση μιας σχέσης.

2. "Να κατηγορείς το σύντροφό σου για το χρόνο που χάνεις από την εργασία σου, προκειμένου να μπορείς να μιλάς μαζί του."

Οι επιλογές είναι δικές μας. Το ίδιο και ο σωστός προγραμματισμός. Κανένας άλλος δεν ευθύνεται για τη ζωή μας παρά μόνο εμείς. Και τα όρια -επίσης- τα θέτουμε εμείς.

3. "Να υποθέτεις ότι έχετε τις ίδιες προσδοκίες."

Αν δεν έχεις συζητήσει και ξεκαθαρίσει... τίποτα δεν θεωρείται δεδομένο. Το ότι δύο άνθρωποι είναι σε μία σχέση δεν σημαίνει απαραίτητα ότι έχουν και τις ίδιες προσδοκίες.

4. «Να βασίζεσαι αποκλειστικά στα “μέσα” για την επικοινωνία σου μαζί του» Όχι φυσικά. Οι συναντήσεις, όταν αυτό είναι εφικτό, επιβάλλονται. Το τηλέφωνο και ο υπολογιστής δεν αντικαθιστούν την προσωπική επαφή.

¹¹ <https://www.tlife.gr/sxeseis/sxesi-apo-apostasi-10-pragmata-pou-den-prepei-pote-na-kaneis/>

5. "Να αποκλείεις κάθε επαφή μαζί του, κλείνοντας για παράδειγμα το κινητό σου, κατά τη διάρκεια ενός καβγά."

Το να κλείνεις τη μοναδική δίοδο επικοινωνίας και να αφήνεις τον άλλο να βουλιάζει στους φόβους και το αδιέξοδο είναι το λεγόμενο "χτύπημα κάτω από τη ζώνη" και μόνο κακό μπορεί να κάνει σε μια σχέση.

6. "Να περιορίζετε μόνο στην λεκτική επικοινωνία. Σκεφτείτε την ανταλλαγή αντικειμένων, π.χ. αποστολή καρτών, που μπορείτε να αγγίξετε και να μυρίσετε."

Οι σχέσεις από απόσταση χρειάζονται ευρυματικότητα, φαντασία και προσπάθεια.

7. "Να προσποιείσαι ότι όλα είναι καλά ενώ δεν είναι."

Όταν μια σχέση έχει τα προβλήματά της δεν αρκεί η απόσταση για να τα καμουφλάρει. Ξέρεις πολύ καλά τι συμβαίνει...

8. "Να λες ψέματα για το ότι βγήκες το βράδυ με φίλους."

Για να προκαλέσεις τη ζήλια; Για να εκμεταλλευθείς τις καταστάσεις; Για να προκαλέσεις την ανασφάλεια; Τίποτα καλό δεν βγαίνει όταν "παίζεις" με την ψυχολογία του άλλου.

9. "Να συγκρίνεις τη σχέση σου με εκείνες που είναι από κοντά."

Καταλαβαίνεις ότι πρόκειται για δύο εντελώς διαφορετικές σχέσεις. Δεν γίνεται να καταλήξεις σε συμπεράσματα συγκρίνοντας ανόμοια πράγματα. Οι σχέσεις από απόσταση εκ των πραγμάτων έχουν διαφορετικά δεδομένα.

10. "Να ενδίδεις στα αρνητικά σχόλια των άλλων, που υποστηρίζουν ότι αυτές οι σχέσεις καταλήγουν στο χωρισμό". Είτε πιστεύεις στη σχέση σου είτε όχι. Το να επηρεάζεσαι από τρίτους μόνο προβλήματα μπορεί να δημιουργήσει...

Από το e-Nautilia και πάλι (το ελληνικό portal για τη Ναυτιλία), δανειζόμαστε ακόμα ένα ενδιαφέρον και χρήσιμο κείμενο σχετικά με τους μύθους γύρω από το επάγγελμα του ναυτικού, το οποίο δημοσιεύτηκε τον Οκτώβριο του 2017 και έφερε τον τίτλο: **Πέντε διαδεδομένοι μύθοι για τις γυναίκες των ναυτικών:**

Αν είσαι γυναίκα ενός ναύτη θα πρέπει να αποδεχτείς το γεγονός ότι θα περάσεις το μισό χρόνο μακριά από το ταίρι σου, το οποίο εργάζεται σκληρά και υπό επικίνδυνες συνθήκες για να μπορέσετε να έχετε μια άνετη ζωή τον υπόλοιπο μισό χρόνο. Αυτή η συνθήκη είναι σίγουρα επίπονη και δεν είναι εύκολα αντιμετωπίσιμη από κάθε γυναίκα. Το κερασάκι στην τούρτα όμως είναι ότι αυτή η γυναίκα θα έχει να αντιμετωπίσει τα κυρίαρχα στερεότυπα των μη ναυτικών σχετικά με το ποιόν της, στερεότυπα που πηγάζουν ακριβώς από αυτήν την συνθήκη. Ας μελετήσουμε λοιπόν από κοντά 5 κυρίαρχους μύθους για τις γυναίκες των ναυτικών, που όπως όλοι οι μύθοι περισσότερη σχέση έχουν με την φαντασία παρά με την πραγματικότητα:

1.Κλαίνε πολύ:

Ο μεγαλύτερος μύθος για τις γυναίκες των ναυτικών είναι ότι κλαίνε πολύ. Αυτό δεν ισχύει. Πρόκειται αντίθετα για έναν άνθρωπο με ισχυρό χαρακτήρα. Προσπαθεί όχι μόνο να παραμείνει χαρούμενη, αλλά και να κρατήσει την οικογένειά του ναυτικού, επίσης, χαρούμενη και ψυχικά δυνατή. Δεν αφήνει τα μέλη της οικογένειάς της να συνειδητοποιήσουν την απουσία του και προσπαθεί πάρα πολύ να παίξει το ρόλο του άντρα. Θα μπορούσε να αισθανθεί αδυναμία κατά καιρούς αλλά γνωρίζει πολύ καλά ότι ο ναυτικός της είναι πάντα μέσα στην καρδιά της και θα επιστρέψει σύντομα.

2.Μοναχική ψυχή

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι οι γυναίκες των ναυτικών είναι μοναχικά ψυχές. Ζουν τη μισή ζωή τους μόνες, χωρίς τους συζύγους τους, κάτι που τους κάνει να αισθάνονται μοναξιά όλη την ώρα. Αυτή είναι απλά μια παρανόηση. Οι σύζυγοι των ναυτικών δεν είναι ποτέ μόνες, θα βρίσκονται σε επαφή με τους ναύτες τους μέσω mails, τηλεφωνημάτων και άλλους τρόπους επικοινωνίας, και ποτέ δεν θα αφήσουν την απόσταση να επηρεάσει τη σχέση τους με οποιοδήποτε κόστος. Επίσης πώς μπορούν να είναι μοναχικές ψυχές από τη στιγμή που έχουν τις οικογένειές τους μαζί τους; Ξέρουν ότι έχουν πολύ μεγάλο μέρος της ευθύνης και εκτελούν το ρόλο τους φροντίζοντας την οικογένειά του.

3.Ανικανοποίητη σεξουαλική ζωή

Μπορεί να μην το λένε ανοιχτά λόγω ευγένειας, αλλά η αλήθεια είναι ότι πολλοί άνθρωποι έχουν αυτό το μύθο στο μυαλό τους ότι η γυναίκα του ναυτικού δεν έχει μια ικανοποιητική σεξουαλική ζωή, λόγω της απουσίας του ναυτικού για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ούτε αυτό όμως ισχύει. Είναι πάρα πολύ ευχαριστημένες με τη σεξουαλική τους ζωή. Κι αυτό γιατί όταν ο ναυτικός επιστρέφει στο σπίτι, οι δύο τους μοιράζονται ευχάριστες στιγμές μαζί και κάθε φορά που επιστρέφουν, ο ενθουσιασμός τους είναι διπλάσιος και ειλικρινής. Όπως και να έχει περνάν πολύ καλύτερο από το να είχαν μια άψυχη επαφή κάθε μέρα...

4.Δεν εργάζονται και είναι σπάταλες

Οι μη ναυτικοί νομίζουν ότι οι ναυτικοί βγάζουν τόσο πολλά λεφτά ώστε οι σύζυγοί τους όχι μόνο δεν χρειάζεται να εργαστούν, αλλά ξοδεύουν και τα χρήματα του συζύγου τους σε αγορές και άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Η εικόνα αυτή είναι λάθος. Ο καθένας θέλει να κάνει τη ζωή του να αξίζει. Όλοι έχουμε στόχους και όνειρά του να γίνουμε κάτι στη ζωή, το ίδιο κάνουν και αυτές. Στην πραγματικότητα, θα λέγαμε ότι απλά έχουν μια ειδικού τύπου ελευθερία να κάνουν την εργασία που τους αρέσει. Σέβονται τα κερδισμένα με κόπο χρήματά του συζύγου τους και γνωρίζουν πολύ καλά πώς να τα αποταμιεύσουν.

5.Είναι άπιστες

Είναι ευρύτερα κοινή πεποίθηση είναι ότι οι γυναίκες των ναυτικών δεν είναι ιδιαίτερα πιστές στους συζύγους τους και πηγαίνουν και με άλλους άντρες. Έχουμε όμως αναρωτηθεί μήπως συμβαίνει το ίδιο με τις συζύγους των μη ναυτικών ακόμη και όταν οι πολυαγαπημένοι σύζυγοι τους δεν πλέουν μακριά; Τι άνευ νοήματος παρανόηση! Η ρίζα της κάθε σχέσης είναι η εμπιστοσύνη. Χωρίς εμπιστοσύνη καμιά σχέση δεν μπορεί να λειτουργήσει. Όταν κάποια είναι πραγματικά αφοσιωμένη στο άλλο της μισό, δεν της περνά η σκέψη να τον "κερατώσει", ανεξάρτητα του πόσο μακριά είναι. Θα είναι πάντα πιστή, γιατί ξέρει ότι είναι στη θάλασσα, ρισκάροντας τόσα αυτήν, την οικογένειά της και την καλή ζωή της. Δεν χρειάζεται κανένα άλλο άντρα να την ικανοποιήσει, το μόνο που την ανησυχεί είναι αν είναι καλά ο ναύτης της.

Εν κατακλείδι: (φαινομενολογία της συζύγου ναυτικού;)

Η γυναίκα ενός ναυτικού είναι από τις πιο γενναίες στην γη και αναλαμβάνει το ρόλο δύο κατά την απουσία του συζύγου της. Έχει σκληρό χαρακτήρα, είναι σωματικά δυνατή και ψυχολογικά ισχυρή, δεν

χρειάζονται καμία συμπάθεια, παρά μόνο το σεβασμό όλων μας. Δεν θα έπρεπε λοιπόν να δίνουμε βάση στους μύθους που κυκλοφορούν, η ζωή της είναι σκληρή και μόνο ισχυρές γυναίκες μπορούν να αντεπεξέλθουν στον ρόλο τους. Αυτό, όμως, δεν είναι εύκολο για κάθε άτομο.

<http://www.e-nautilia.gr/pente-diadedomenoi-mithoi-gia-tis-ginaikes-ton-nautikon/>

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Barbini, Luigi: Famiglia e carcere: pastorale familiare e cura dei legami affettivi e genitoralia in regime di detenzione, Roma: Pontificia Università Lateranense, 2016.

Goode, W. Wilson: Ministry with prisoners & families the way forward, Valley Forge: Judson Press 2011.

General literature on long-distance relationships:

Aylor, Brooks A.: Maintaining long-distance relationships, in: Canary, Daniel J./ Dainton, Marianne (eds.): Maintaining relationships through communication: relational, contextual, and cultural variations, Mahwah, NJ: Erlbaum, 2003, 127-139.

Koller, Christine: Liebe auf Distanz Fernbeziehungen - und wie man sie meistert, Frankfurt am Main: mvg, 2003

Stafford, Laura: Maintaining long-distance and cross-residential relationships, Mahwah, NJ: Erlbaum, 2005.

Wendl, Peter: Gelingende Fern-Beziehung: entfernt zusammen, Freiburg: Herder 2005.

Γ' Συνάντηση Ποιμαντικής Θεματολογίας

Ψυχική Επιβίωση εν πλω.

Παράλληλα με την φυσική οικογένεια του ναυτικού στην ξηρά, υπάρχει μία ιδιότυπη μορφή μιας άλλης οικογένειας για τον ναυτικό την οποία την συναποτελούν, θέλοντας και μη, οι καθημερινοί συνεργάτες του στη θάλασσα. Ακόμα κι αν κάποιος δεν το θέλει, η καθημερινότητα, η 24ωρη συνύπαρξη προσδίδει χαρακτηριστικά μίας ευρείας οικογένειας. Επικεφαλής είναι ο καπετάνιος (ακόμα και εάν σε ηλικία είναι μικρότερος από τα λοιπά μέλη του πληρώματος). Είναι επικεφαλής λόγω των αρμοδιοτήτων του, των εξουσιών του, των ευθυνών του, ως ανώτατης αρχής πάνω στο πλοίο.

Πάντως αυτή η συμβίωση πρέπει να διέπεται από κανόνες, οι οποίοι όμως -μαζί με την προσωπικότητα των ανθρώπων- μπορεί να δημιουργήσει «θέματα» (εντάσεις, ενστάσεις, διάφορες ψυχικές τάσεις και ψυχολογικές καταστάσεις).

Όλα αυτά δημιουργούν την ανάγκη για καλλιέργεια της πνευματικής ανθεκτικότητας και προσαρμοστικότητας, που θα συντελέσει στην ψυχική επιβίωση εν πλω.

Στην βιβλιοθήκη του μακαριστού Επισκόπου Ευμενείας Μάξιμου της Ιεράς Μητροπόλεως Βελγίου, που είχε αναλωθεί επί σειρά ετών στην ποιμαντική διακονία των Ελλήνων στα Λιμάνια της Ολλανδίας, ανακαλύψαμε ένα σπουδαίο έργο με τίτλο «Το Ναυτικόν τού Γένους των Ελλήνων». Στον πρώτο λοιπόν τόμο, ο πολυπράγμων συγγραφέας του, Ανδρέας Λαιμός, Πρόεδρος της ένωσης Εφοπλιστών αλλά και πολιτικός της Χίου, (τόμος Α', Αθήναι 1968, σ.13) αναφέρει φιλοσοφώντας: Η ναυτοσύνη αποτελεί ένα από τα βασικά γνωρίσματα των Ελλήνων, ιδιαίτερος αυτών που κατοικούν στα παράλια και στα νησιά – που οφείλεται στις φυσικές συνθήκες του ελλαδικού χώρου. Στη γη της Ελλάδας, στον ουρανό της και προπάντων στη θάλασσά της. Η πρώτη, η γη, με την ποικιλία της και την αιχμηρότητά της εμπνέει την ανησυχία και ωθεί στην έρευνα και την αναζήτηση. Ο δεύτερος, ο ουρανός, με την καθαρότητά του συντελεί στην διαύγεια του μυαλού και δραστηριοποιεί περισσότερο τα άτομα. Και η τρίτη, η θάλασσα, έλκει με ακατανίκητη δύναμη για γνωριμία των τόπων, που περιβάλλουν την γαλάζια απεραντοσύνη της.

Και κλείνει την εισαγωγή του ο Λαιμός με μία άκρως ενδιαφέρουσα προσέγγιση, που αυτόματα σχεδόν μάς γεννά σκέψεις και προοπτικές:

«Η θάλασσα είναι η Μοίρα τού Έθνους μας. Όπως δε διδάσκει η ιστορία μας, μόνον όταν αυτή λατρεύεται ελληνοπρεπώς, δηλαδή με αγώνες, οι οποίοι αποσκοπούν στον κότινο της νίκης, μόνον τότε καθορίζει αγαθή την τύχη διά τους αθλητάς της» (σελ. 15)

Ο πνευματικά ευαίσθητος και ευαισθητοποιημένος άνθρωπος για να ανταπεξέλθει στις φανερές και τις αφανείς, τις γνωστές και τις άγνωστες δυσκολίες, στον αγώνα τελικώς μέσα στη θάλασσα-μαζί με τη θάλασσα, χρειάζεται-ανακαλύπτει-αξιοποιεί διάφορα αντίστοιχα πνευματικά «εργαλεία». Προφανώς το ίδιο συμβαίνει και με τον ενσυνείδητο Χριστιανό, ο οποίος διαθέτει και αξιοποιεί μέσα, κυρίως όπως: η πίστη, η προσευχή, η νηστεία, η μετάνοια, η ελεημοσύνη, τα μυστήρια της Εκκλησίας, και γενικά η συμμετοχή στη Θεία Λατρεία. Επίσης, η μελέτη της Αγίας Γραφής και της Ζωής των Αγίων μας. Αυτά όλα, μας βοηθούν στο να φανερωθεί στη καθημερινή πράξη η Χάρη και ο Φωτισμός του Αγίου Πνεύματος. Μας βοηθούν, δηλαδή, στο θαύμα της σωτηρίας μας. Μας ενώνουν μεταξύ μας. Μας φέρνουν την «άνωθεν ειρήνη». Μας οδηγούν στη Θέωση. Στην αληθινή Αγάπη, στο καθ' ομοίωση με το Θεό και Πλάστη-Δημιουργό μας.

Στο πλαίσιο της Ποιμαντικής της Ναυτιλίας καλούμαστε να διαπιστώσουμε εάν και κατά πόσο πρέπει/χρειάζεται να τροποποιήσουμε (να αφαιρέσουμε ή και να προσθέσουμε) κάτι στα πιο πάνω.

Συνεπώς, αντικείμενο μιας σχετικής εξειδικευμένης έρευνας είναι η αξιοποίηση του αντικειμένου Resilience (ψυχική ανθεκτικότητα και προσαρμοστικότητα σε καταστάσεις άγχους) και η διερεύνηση της ανάπτυξής του σε έναν ιδιαίτερο τομέα, αυτόν της πνευματικότητας (Spirituality).

Έχει ιδιαίτερη σημασία, ότι αξιοποιείται ως εφαλτήριο μία σημαντική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο πλαίσιο της Διά Βίου Εκπαίδευσης (Lifelong Learning Programme), υπό τον γενικό τίτλο «Ψυχική ανθεκτικότητα - μια βασική δεξιότητα για την εκπαίδευση και την εργασία» [Resilience – a key skill for education and job], η οποία εστιάζει στην ανάπτυξη τρόπων για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Η ψυχική ανθεκτικότητα αποτελεί ένα αντικείμενο, για το οποίο φορείς κατάρτισης, κυρίως στον τομέα των επιχειρήσεων, προσφέρουν επιμόρφωση σχετικά με αυτό, δεσμευόμενοι να καταστήσουν τους επιμορφούμενους πιο ανθεκτικούς απέναντι στο άγχος.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η κατάρτιση μπορεί να βελτιώσει την ψυχική ανθεκτικότητα ή τουλάχιστον πτυχές της ψυχικής ανθεκτικότητας σε σημαντικό βαθμό. Τέτοια μοντέλα κατάρτισης αποτελούν για

παράδειγμα μια αρκετά συνηθισμένη προσφορά στον τομέα της ανάπτυξης ικανοτήτων στο χώρο της διοίκησης, της εκπαίδευσης και της υγείας.

Συνολικότερα, η θεμελίωση μίας θεωρίας ψυχικής ανθεκτικότητας με πνευματικά μέσα θα επιτρέψει σε ανθρώπους:

- να λάβουν γνώσεις στο ειδικό αυτό πεδίο της διά βίου μάθησης
- να ασχοληθούν με την προσωπική τους πνευματική και ψυχολογική υγεία - προληπτική υγεία
- να βελτιώσουν την επιτυχία τους στην οικογενειακή και επαγγελματική ζωή
- να βελτιώσουν τις δεξιότητες αντιμετώπισης και σε όλους τομείς της ζωής

Παράλληλα, δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι μέσα στο πλοίο, σε αυτό το δύσκολο μέσο εργασίας, μεταφοράς και διαβίωσης εκ των πραγμάτων υπάρχει μία απόσταση από ομαλή και πλούσια **λειτουργική ζωή**, που μπορεί να βιώσει κάποιος στην στεριά, σε μια πόλη, σε μια χριστιανική χώρα. Αυτό δεν σημαίνει υποχρεωτικά και έλλειψη πνευματικότητας από τους ανθρώπους. Εάν οι ναυτικοί έχουν μία ενσυνείδητη και εσωτερική, προσωπική θρησκευτικότητα, μπορούν να βρουν μέσα και τρόπους διατήρησης μίας ελάχιστης έστω εκκλησιαστικότητας. Ως μέσα υποκατάστασης μπορούμε να θεωρήσουμε την ακρόαση εκκλησιαστικού ραδιοφώνου ή ιερών ακολουθιών, ακόμα και την οπτική παρακολούθηση αυτών, όλων μέσω του Ίντερνετ, την ανάγνωση θεολογικών – ψυχοφελίμων βιβλίων, την χρησιμοποίηση αγιασμού, η προσευχή σε ιερές Εικόνες, καθώς και ο εκκλησιασμός σε περίπτωση που έχουν την δυνατότητα να επισκεφθούν, κατά το διάστημα μίας σύντομης έστω ελλιμένισης, σε ιερό ναό κοντά στο λιμάνι).

Η πνευματική ανθεκτικότητα ορίζεται ως η ικανότητα να διατηρείται η αίσθηση του ατόμου για τον εαυτό και το σκοπό μέσω μιας σειράς πεποιθήσεων, αρχών ή αξιών.

Μια σωστή συμβουλευτική “resilience” έχει την δυνατότητα της παραπεμπτικότητας. Να μπορεί να παραπέμπει εκεί που μπορούν να δώσουν τις υπηρεσίες που χρειάζεσαι... Σε παραπέμπει σε Κοινωνικές δομές, εκκλησιαστικές. Αλλά στην ουσία του πρέπει να σε παραπέμπει, στη αρχή, το τέλος και τη βάση της πίστεώς σου, και μάλιστα στον Ιησού Χριστό.

Με τον τρόπο αυτό, αφού θα υπάρχουν οι σχετικοί άνθρωποι και οι κατάλληλες υποδομές, θα είναι δυνατό να προχωρήσουμε στην ουσία της Διαποίμανσης του Ναυτιλλόμενου. Θα μπορούσαμε να δώσουμε την εικόνα της Ορθόδοξης Πνευματικότητας και να ασκηθούμε πάνω στον Τετραπλό Χαρακτήρα της Ποιμαντικής: Στην Κοινωνία-Επικοινωνία, στην Λατρεία, στην Μαρτυρία και την Διακονία. Θα μπορέσουμε να δώσουμε με λόγια, με πράξεις ή ακόμα και με την ευεργετική ... σιωπή μας την πρόταση της Εκκλησία για Ψυχική Ανθεκτικότητα και Προσαρμοστικότητα (αυτό που ονομάζουμε Spiritual Resilience).¹² Τότε θα μπορούσαμε να ενεργοποιήσουμε στις ομάδες αυτές των ανθρώπων

Τα πνευματικά «εργαλεία» του Χριστιανού, κατάλληλα μορφοποιημένα για τους ανθρώπους της Θάλασσας. Την προσευχή, η νηστεία, η μετάνοια, η ελεημοσύνη, τα μυστήρια της Εκκλησίας, και γενικά η συμμετοχή στη Θεία Λατρεία. Επίσης η μελέτη της Αγίας Γραφής και της Ζωής των Αγίων μας. Αυτά όλα, μας βοηθούν στο να έρθει στη ζωή μας η Χάρη και ο φωτισμός του Αγίου Πνεύματος. Μας βοηθούν στο θαύμα της σωτηρίας μας. Μας ενώνουν μεταξύ μας. Μας φέρνουν την «άνωθεν ειρήνη». Μας οδηγούν στη Θέωση. Στην αληθινή Αγάπη, και στο να ομοιάσουμε με τον Θεό, τον Δημιουργό μας.

¹² <https://www.safety4sea.com/defying-resilience-in-shipping-industry/>

In general, the resilient approach includes the following actions:

- Learn from previous experience (focus on accidents / lessons learned / best practices)
- Respond to actual (regular and irregular conditions) in an effective, flexible manner
- Monitor short-term developments and threats
- Anticipate long-term threats and opportunities

A system based on above cycle is able to provide opportunities for development by achieving experience through “Knowing what has happened – Knowing what to do being capable of doing it – Knowing what to look for – Imagining what to expect.”

Consequently, the benefit of a resilience management is to increase the number of things that go right among Company’s activities and not just to mark what went wrong.

To implement resilience in their operations, SQE MARINE advises ship managers to revise their approach to safety issues and encourage employees (ashore and on board) for better safety performance through the development of human strengths and behaviors.

Items for focus could be:

- Clear expectations towards employee safety behavior
- Definition of level of Competency to be achieved
- Safety Leadership
- Feedback on Safety Behavior & Performance

Σε μια τέτοια συζήτηση και μία τέτοια προβληματική χρήσιμη είναι η κατανόηση του τρόπου συνύπαρξης του Χριστιανού σε ένα περιβάλλον πολυφυλετικό, πολυσυλλεκτικό, πολυθρησκευτικό, όπως αυτό εκφράζεται μέσα από την λεγόμενη Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας.

Θέλετε να δούμε τι θεωρούμε, τι κατανοούμε ως Πολυπολιτισμικότητα; Μέσα από τις πολλές αναγνώσεις τού όρου θα μας επιτρέψετε να σας αποκαλύψουμε το πώς διαβάζουμε εμείς τον όρο «Πολυπολιτισμικότητα».

Παρακαλώ να κρατήσετε την εικόνα:

Πιστεύουμε, λοιπόν, πως η Εκκλησία, η Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη, κατέχει την Αλήθεια, είναι ο Ήλιος.

Την Αλήθεια δεν μπορούμε να την διαπραγματευτούμε.

Δεν μπορούμε να εξοβελίσουμε τον Ήλιο ή να τον βάλουμε στην ίδια μοίρα με το φως μιας λάμπας.

Δεν μπορούμε να βάλουμε, για χάρη της Πολυπολιτισμικότητας, σε ίδια αξία τον Ήλιο με το κερί ή τη λάμπα, τον φανό, την πυγολαμπίδα, το αστέρι ...

Από το σημείο, όμως, αυτό αρχίζει η εκκλησιαστική-ποιμαντική στάση: Αναγνωρίζουμε την αξία τού κεριού στο ... σκοτάδι, την ωφέλεια των αστεριών σε μια ... ασέληνη νύκτα, της λάμπας πετρελαίου στην διακοπή τού ... ηλεκτρικού ρεύματος.

Δεν γίνεται, παρόλα αυτά, να αρνηθούμε την αξία του Ήλιου για να μην ... κακοκαρδίσουμε αυτούς που πουλάνε ... τα σπέρτα, για να μη φέρουμε αναστάτωση σε αυτούς, που πιστεύουν ότι το φεγγάρι είναι ... αυτόφωτο.

Και έρχεται, τώρα, η ώρα των αδιαπραγμάτευτων αρχών της Θεολογίας της Πολυπολιτισμικότητας.

Δεν διώκουμε κανέναν, δεν πολεμούμε και δεν εχθρευόμαστε τον άλλον, μόνο και μόνο γιατί δεν αποδέχεται τις απόψεις μας.

Χρησιμοποιούμε την ποιμαντική θεωρία και πράξη¹. Αξιοποιούμε την θεία Αποκάλυψη και την γνώση των Πατέρων. Ζούμε την «κατά Χριστόν» ζωή και προσευχόμαστε για την αποκάλυψη του θείου Λόγου σε όλους τους ανθρώπους. Φανατισμός, μισαλλοδοξία, τζιχάντ και ιεροί πόλεμοι δ ε ν έχουν θέση, σκοπό, ωφέλεια και βάση στην Εκκλησία.

Αυτό που μαρτυρείται στην Καινή Διαθήκη και ορίζεται ως γνήσια εκκλησιαστική πρακτική δύο χιλιάδων και πλέον χρόνων, γιατί πρέπει να αλλάξει σήμερα; Άλλωστε, απέναντι (ή δίπλα) βρίσκονται, και πάλι, άνθρωποι και ιδέες.

Και πάλι επιτάσσεται/προτείνεται

- το «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Μαρκ. 8,34),
- το «μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ» (Τιτ. 3,10), και
- το «καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ’ αὐτούς» (Λουκ. 9,5).

Συνεπώς, ακόμα και όταν θέλουν τα όποια άθρησκα κέντρα λήψης αποφάσεων και υιοθέτησης στρατηγικών εξυπηρέτησης πολιτικών συμφερόντων ή και υλοποίησης άθεων σχεδιασμών, να αποστερήσουν από τον κόσμο τον Ήλιο -προφασιζόμενοι υποταγή σε πολυπολιτισμικές θεωρίες συγκρητισμού και αποχρωματισμού- και να ... καταδικάσουν τον άνθρωπο σε φως «ολίγων κηρίων», και πάλι η αντίσταση και η αντίδραση γίνεται με μέτρο τον Χριστό και κανόνα την συμμετοχή μας στη σταυρική Του θυσία.

Για παράδειγμα. Βλέπουμε με θλίψη, με αγανάκτηση ίσως, προσφυγές ατομικές ή συλλογικές και ευρωπαϊκές αποφάσεις δικαστικές, που πολεμούν το φως της αλήθειας, που στερούν από τον άνθρωπο, ως πρόσωπο, τη δυνατότητα πνευματικής καλλιέργειας και ανύψωσης. Αποφάσεις, που υπαγορεύουν αφαίρεση θρησκευτικών συμβόλων από αίθουσες εκπαιδευτικές, δικαστικές, από δημόσια κτίρια. Νόμους αφύσικους, που θέλουν να παρακάμψουν τη φύση και να φέρουν μία νέα πραγματικότητα.

Γιατί, όμως, να πετροβοληθούν και να προπηλακισθούν οι άνθρωποι εκείνοι που, κάνοντας χρήση των μηχανισμών της όποιας μορφής δημοκρατίας και των σχετικών «ανεξάρτητων αρχών» και συλλογικών οργάνων, παλεύουν για αυτό που πιστεύουν; Μήπως γιατί δεν έχουμε την όρεξη να ... τρέχουμε και εμείς για αυτά που πιστεύουμε, αλλά αρεσκόμαστε από τον καναπέ μας να κουνάμε το κεφάλι μας και να αφορίζουμε πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις; Αρκεί, συνεπώς, να μη χρειαστεί να τρέξουμε, να βάλουμε το όνομά μας σε διαμαρτυρίες, την υπογραφή μας σε κάθε απαιτούμενη προσφυγή, τον κόπο μας, όπου χρειασθεί να υποστηρίξουμε την πίστη μας. Μήπως, από κεκτημένη ταχύτητα, ξεχνάμε ότι το καλό πάντοτε πολεμούταν;

Συνεπώς, γιατί σήμερα να έχει αλλάξει κάτι; Λεγόμαστε Χριστιανοί και αυτό σημαίνει εμπιστοσύνη στον Θεό. Την ίδια στιγμή, κοιτάζουμε και τον ... «αντι-θεό». Αυτόν που έχει την πολιτική, την κοινωνική, την οικονομική ακόμα καλύτερα δύναμη, την επιφάνεια, την επιρροή, για να μας κάνει τα «ρουσφέτια», τα «χατίρια», τα «θέλω» μας.

Βέβαια, στην πολιτική και τη διπλωματία δεν έχουν θέση οι συναισθηματισμοί. Προτάσσεται το συμφέρον. Όμως, ποιο συμφέρον; Το προσωπικό, το κοινό, το ιδεολογικό; Από την άλλη πλευρά, ο Θεός δεν είναι προσωπολήπτης (Πραξ. 10,34). Υψώνει τους ταπεινούς (Ματθ. 23,12). Υπόδειγμα ταπεινοφροσύνης ο Ίδιος, δεν εισβάλλει αλλά κρούει, χτυπάει, την πόρτα μας (Αποκ. 3,20). Και «πάντας ανθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4). Άλλο συμφέρον δεν έχει. Παρά μόνο «επιζητά» την σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, με σεβασμό πάντα στην προσωπικότητά μας και στην ελευθερία τῆς βούλησής μας.

Εμείς γιατί να πολιτευόμαστε αλλιώς; Γιατί να φοβόμαστε τον πολιτισμικά διαφορετικό και ξένο, όταν έχουμε εμπιστοσύνη στο «εἶναι» μας και όταν ο άλλος γίνεται σεβαστός ως πρόσωπο, από τον κοινό Δημιουργό Θεό;

Λογικό, λοιπόν, είναι η Εκκλησία βάσει των αρχών Της να μην επιδιώκει την κατάργηση των εθνών και των γλωσσών. Φάνηκε, μάλιστα, στην άρνηση της Ορθόδοξης Ανατολικῆς Χριστιανοσύνης να καθιερώσει «ιερές γλώσσες» (παρά το γεγονός ότι μαζί με τα λατινικά και τα εβραϊκά συμπεριλαμβάνονταν και τα ελληνικά) αλλά αντίθετα «έδωσε» γλώσσα στα σλαβικά φύλα και «μίλησε», ακόμα και λειτουργικά, στη γλώσσα των ανθρώπων κάθε ηπείρου της υφελίου. Ο λόγος ήταν, εκτός των άλλων, πως το βάρος πάντοτε δίνεται στην εσωτερική ανακαίνιση και την καλή αλλοίωση τού παλαιού ανθρώπου και όχι στην υπηρετήση των εξωτερικῶν τύπων.

Επιπλέον, η μαθητεία ειρηνικής και δημιουργικής συμβίωσης μέσα στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον, απομακρύνει τις φοβίες, τους φανατισμούς και τις μισαλλοδοξίεςⁱⁱ, και κατά συνέπεια την χειραγώγηση από τους διάφορους σωτήρες και μεσσίες, οι οποίοι αναλαμβάνουν να παράσχουν λύσεις και να δώσουν κατευθύνσεις.

Να δούμε όμως τώρα πιο συγκεκριμένα ποιες είναι αυτές οι πολιτισμικές ετερότητες μέσα και έξω από την Εκκλησία:

Ο πολιτισμικά “άλλος” μέσα στην Εκκλησία

Λέγοντας πολιτισμικά «άλλος» μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας, εννοούμε τις διαφορετικές πολιτισμικές υπάρξεις, τους κάθε λογής ανθρώπους με τις ιδιαιτερότητες και διαφορετικότητές τους, που κάνουν από την αρχή την εμφάνισή τους μέσα στην Εκκλησία. Κι αυτό ήταν φυσικό να συμβεί στη χριστιανική κοινότητα, όπου –όπως λέει ο π. Αλέξανδρος Σμέμαν: «ήταν άτομα, άλλοι λευκοί, άλλοι μαύροι, άλλοι φτωχοί, άλλοι πλούσιοι, ήταν ο «φυσικός» κόσμος, μια φυσική κοινότητα και τώρα κλήθηκαν ... να γίνουν κάτι περισσότερο από εκείνο που ήταν: Μια νέα κοινότητα με νέα ζωή»ⁱⁱⁱ. Η νέα, αυτή, κοινότητα έχει μέλη με διαφορές ως προς: 1. το Φύλο, 2. τη Φυλή, 3. τη Γλώσσα και τον Πολιτισμό, 4. την Οικονομική κατάσταση, 5. την Κοινωνική κατάσταση.

Ο πολιτισμικά “άλλος” έξω από την Εκκλησία

Ο πολιτισμικά «άλλος» έξω από το χώρο της Εκκλησίας έχει κάποια επιπλέον ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, από τον πολιτισμικά «άλλο» μέσα στην Εκκλησία. Κι ενώ, επαναλαμβάνονται κι εδώ οι ομάδες, που βρίσκονται μέσα στην Εκκλησία, υπάρχουν και επιπλέον πολιτισμικές υπάρξεις.

Πολιτισμικές υπάρξεις, που εμφανίζονται μόνο εκτός Εκκλησίας και που, παρόλα αυτά, ανήκουν στη σφαίρα προσευχής της Εκκλησίας ^{iv}, καθώς -όπως επιθυμεί και διακηρύσσει ο Κύριος- «πάντας ἐλκύνω πρὸς ἑμαυτόν»^v.

Πέρα, λοιπόν, από τις πάγκοινες πολιτισμικές διαφοροποιήσεις, που κάνουν την εμφάνισή τους στις κλασσικές ανθρώπινες κοινωνίες, προστίθενται κι άλλες ομάδες, στην περίπτωση, τουλάχιστον, που αυτές εξετάζονται με βάση έναν θρησκευτικό σχηματισμό.

Αυτές μπορεί να είναι ομάδες:

1. **Αλλοθρήσκων**, 2. **Άθεων & Αθεϊστών**, 3. **Ετερόδοξων – Αιρετικών**, 4. **Μάγων**.

Ας μην μας τρομάζει το εύρος τού ποιμαντικού αντικειμένου της Εκκλησίας, μέσα στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Πάντοτε αυτό ήταν, άλλωστε. Και πάντοτε το αντιμετώπιζε ως δημιουργική πρόκληση, σύμφυτη με το έργο Της: Το έργο της σωτηρίας της ψυχής του Ανθρώπου.

Εντέλει, μετά από χρόνιο προβληματισμό έχουμε οδηγηθεί στην παρατήρηση και θεωρούμε, πως η στάση του Χριστιανού απέναντι στον όρο «Πολυπολιτισμικότητα» αποτελεί την «λυδία λίθο» για την αυθεντικότητα τού χριστιανού, αλλά και για την ποιότητα της σύγχρονης Εκκλησίας!^{vi}

Παράπλευρες ωφέλειες της Θεολογίας της Πολυπολιτισμικότητας.

Η Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί τον οδοδείκτη για όσους από τους πιστούς έχουν άγνοια για το θέμα, το ανάχωμα για όσους επιθυμούν να επιβάλλουν ακραίες γνώμες αλλά και πυξίδα για την εμπνευσμένη αντιμετώπιση των ζητημάτων, που προκύπτουν όπως είναι φυσικό και αναμενόμενο στο πλαίσιο των σύγχρονων συμβιώσεων και κοινωνιών.

Οπωσδήποτε η Εκκλησία δεν έχει σχέση με τον όποιου μορφής ρατσισμό^{vii}.

Η μόνη διάκριση έχει να κάνει με τον μισάνθρωπο διάβολο και την αμαρτία - ούτε καν με τον αμαρτωλό. Όποιος, τώρα, «εγχώριος» και «ιθαγενής» ορθόδοξος πιστός δεν μπορεί, έστω και θεωρητικά, να αντιληφθεί τι σημαίνει ότι η Εκκλησία δεν κάνει φυλετικές και άλλες παρόμοιου τύπου διακρίσεις, θα του προτείναμε να κάνει το εξής πείραμα: Όταν βρεθεί σε μια χώρα εκτός Ελλάδας –όσο περισσότερο μακρινή και όσο λιγότερο χριστιανική, τόσο το καλύτερο– να συμμετάσχει σε μία Θεία Λειτουργία. Και να δει εκεί, να κοινωνούν άνθρωποι μη Έλληνες, κάθε χρώματος και γλώσσας από το «κοινό Ποτήριο» και μάλιστα ίσως να ακούσει να συμπλέκεται στη θεία λατρεία, η γλώσσα της χώρας εκείνης, με τα «δικά του» ελληνικά. Και τότε θα αναγνωρίσει, προφανώς, το μεγαλείο της Οικουμενικότητας της Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας.

Και ας φωτίσει ο Θεός να ανοίξει η ψυχή του του πιστού αυτού και να μην δει χαρακτηριστικά και χρώματα, όπως πια δεν βλέπουμε διαφορετικά φύλα, και να δει μόνο πρόσωπα, βαπτισμένους χριστιανούς, που με εφόδιο την δοκιμαζόμενη ψυχή τους προσεύχονται για την κοινή σωτηρία και τον παράδεισο.

Καταληκτικά

Η Πολυπολιτισμικότητα ως χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών εμφανίζεται σαν η πρώτη συνέπεια της παγκοσμιοποίησης. Δεν μπορούμε να την αρνηθούμε ή να την περιορίσουμε. Αλλωστε περιλαμβάνει κι όλους εμάς. Σε διαφορετική περίπτωση, τα αντίμετρα υπαγορεύουν απομόνωση και περιχαράκωση σε ένα στενά οριοθετημένο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Σε φυσιολογικές, όμως, συνθήκες αποδεχόμαστε την Πολυπολιτισμικότητα ως γεγονός, την μελετούμε και την αξιοποιούμε κατάλληλα για το καλό του Ανθρώπου. Την ευκαιρία αυτή μας την δίνει η Ποιμαντική Τέχνη και Επιστήμη, καθώς η Ποιμαντική Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας αποτελεί πνευματική εστία της θρησκευτικής ανεκτικότητας.

Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι η κατάσταση αυτή θα πρέπει να μετατραπεί σε κερκόπορτα, που θα επιτρέπει στο όνομα της Πολυπολιτισμικότητας σε κάθε εχθρό της ελεύθερης και αποστολικής Εκκλησίας του Κυρίου Ιησού Χριστού, να προσπαθεί να την αλώσει, να την αλλοιώσει και να την αλλοτριώσει.

Η ίδια η Καινή Διαθήκη, αλλά και η παράδοση, η πράξη της Εκκλησίας ανά τους αιώνες φανερώνει την πιο συμφέρουσα για την ψυχή αντιμετώπιση. Δεν είναι η ακηδία, δεν είναι η επιθετικότητα, δεν είναι η εσωστρέφεια και το κλείσιμό μας σε στενές δομές. Είναι η γνώση, είναι η ιεραποστολή, είναι η προσοχή. Χωρίς να κινδυνεύει η ψυχική και η πνευματική μας υγεία εμφανίζουμε την ισορροπημένη εκκλησιαστική-πολιτιστική μας ταυτότητα. Η στάση του άλλου θα μας οδηγήσει αντίστοιχα στον άνοιγμά μας ή στον αποκλεισμό του, χωρίς φοβία και ηττοπάθεια, από την κοινωνία μαζί του, αφήνοντας την πρόνοια του Θεού να λειτουργήσει κατά το θείο σχέδιο προς όφελος τόσο του έτερου όσο και του ημέτερου.

Συμπερασματικά:

Η «Πολυπολιτισμικότητα» στις μέρες μας έχει «δαίμονοποιηθεί» αρκετά. Φταίει όμως, αυτή η έννοια καθ' αυτή για τα άσχημα αποτελέσματα της Παγκοσμιοποίησης; Θα μπορούσε, μήπως, να θεωρηθεί σαν ένα εργαλείο, όπως το μαχαίρι ή το διαδίκτυο, όπου η χρήση της μπορεί να καταστρέψει αλλά και να ... ωφελήσει;

Αυτό, εάν στις σύγχρονες κοινωνίες είναι αναμενόμενο ή ποθούμενο επάνω στο Καράβι, ανάμεσα στο Πλήρωμα είναι Απαράβατη Αρχή. Η γνώση του μέχρι πόσο (για έναν θρησκευόμενο) του δίνει την άνεση να συμβιώνει χωρίς ενοχές ή προβληματισμούς.

Ανάλογο βέβαια είναι και το σκηνικό για κάποιον που εργάζεται σε ένα τουριστικό πλοίο-κρουαζιερόπλοιο. (ερώτηση για προβληματισμό πώς το αντιλαμβάνονται)

Δ' Συνάντηση Ποιμαντικής Θεματολογίας

Σύγχρονη Ποιμαντική της Ναυτιλίας. Προκλήσεις – Προοπτικές

Πραγματικά μεγάλη **Πρόκληση** για την επιστήμη και τέχνη της Ποιμαντικής αποτελεί η διαποίμανση των ανθρωπίνων όντων. Η πνευματική, η ψυχική αλλά και σωματική τόνωση όσων διαπλέουν την ... «αλμυράν του βίου θάλασσαν».

Στο πεδίο της Ναυτιλίας, κατά συνέπεια, η Ποιμαντική αποβλέπει στην στήριξη των όσων εμπλέκονται με τη θάλασσα -είτε προσφέροντας «την ψυχή τους» είτε και εξαντλώντας τα ψυχικά τους αποθέματα- και προσβλέπει στην διατήρηση τού καλού τους εαυτού, εμφανιζόμενοι με αξιοπρέπεια, είτε ως επαγγελματίες αγωνιστές τού υδάτινου στοιχείου, είτε ως πρόσωπα της ευρύτερης κοινωνικής και οικογενειακής ζωής.

Τώρα, η **Προοπτική** για την Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία στη σύγχρονη Ελλάδα, είναι η συμβατική, αρχικά, και κατόπιν η εμπνευσμένη, ενεργοποίηση της Δύναμης τής Εκκλησίας, ώστε να αποτελέσει ικανό, διαχρονικό αποκούμπι των ναυτιλλομένων και πάντων των «εν θαλάσσαις» πλεόντων.

Από πού όμως να ξεκινήσουμε; Τι έχουμε σκοπό να πράξουμε; Πέρα από την αναδίφηση στην προγενέστερη ελληνική πραγματικότητα, παράλληλα θα παρουσιάσουμε κάποιες από τις ποιμαντικές πρακτικές άλλων χριστιανικών ομολογιών. Δεν ισχυριζόμαστε βέβαια ότι «ανακαλύπτουμε τον τροχό», δυστυχώς όμως (για την επίσημη εκκλησιαστική διαποίμανση) και ... ευτυχώς (για την χριστιανική ποιμαντική επιστήμη), θα «κομίσουμε γλαύκας εις Αθήνας». Ας είναι όμως. Αρκεί να υπάρξει προβληματισμός και φυσικά ωφέλεια.

Έτσι ή αλλιώς, η κατάσταση έχει κάπως έτσι.

Η μέριμνα της Ελλαδικής Εκκλησίας, ως οργανωμένης ορθόδοξης χριστιανικής ποιμαντικής για τη Ναυτιλία ειδικά ή και συνολικά, βρίσκεται εδώ και καιρό στο ναδίρ, στο κατώτερο σημείο τής διακονικής παρουσίας Της. Πέρα από τις λειτουργικές αιτήσεις «υπέρ των εν θαλάσσαις καλώς πλεόντων», στην πράξη δεν υπάρχει κάτι (ποιμαντικά) συγκλονιστικό.

Υπήρξε, όντως, μία προσπάθεια από τις εκδόσεις του Ιερού Ιδρύματος Ευαγγελίστριας Τήνου και κυκλοφορήθηκε το «Εγκόλπιον τού Ναυτικού», το οποίο αποτελεί μία συγκινητική απόπειρα προσεγγίσεως προς χάριν «των εν θαλάσσαις πλεόντων» αδελφών της ελληνικής ναυτιλίας.

Βασικά μιλούμε για μία απόπειρα δημιουργίας ενός καταλόγου λιμένων του κόσμου, όπου υπάρχουν και ορθόδοξοι ναοί, ώστε να μπορούν οι ορθόδοξοι χριστιανοί να επιτελούν τα ιερατικά τους καθήκοντα. Αυτά όμως το σωτήριο έτος ... 1971.

Αναδιφώντας περισσότερο στην ιστορία βρήκαμε στις αρχές της δεκαετίας του 1970 μέχρι τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80, να υφίσταται μία συνοδική υποεπιτροπή, η οποία φέρει το όνομα «Υποεπιτροπή Συμπαραστάσεως Ναυτιλλομένου», η οποία λειτουργούσε υπό την (Μόνιμη) Συνοδική Επιτροπή επί του Ποιμαντικού έργου τής Ιεράς Συνόδου τής Εκκλησίας της Ελλάδος.

Αυτή λοιπόν εκδίδει ένα μικρό ημερολόγιο (τσέπης) για κάποια χρόνια όπου είναι αφιερωμένο στην επικοινωνία με τον Έλληνα Ναυτικό με σκοπό την ψυχική και πνευματική του ενδυνάμωση μέσω συνθημάτων και μικρών ενισχυτικών κειμένων.

Στον αντίποδα, όπως κι αν τον προσεγγίσει κανείς, έχουμε μία απόλυτα οργανωμένη προσπάθεια "διαρκείας". Πρόκειται για την «Αποστολή της Θάλασσας» (Apostleship of the Sea). Είναι η Ιεραποστολική Δράση τής Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, η οποία ασχολείται με τους ναυτικούς είτε βρίσκονται σε εμπορικά πλοία, είτε σε επιβατηγά, σε πολεμικά ή σε αλιευτικά σκάφη (merchant, passenger, war or fishing vessels). Και διατηρεί τις πρώτες ρίζες της από τη δεκαετία του ... 1890 (!), με αρκετές ανεξάρτητες στην αρχή και μεμονωμένες κινήσεις. Η σύγχρονη αυτή χριστιανική κίνηση, έλαβε την πλήρη μορφή της το 1920 στη Γλασκώβη της Σκωτίας.

Εκείνη την εποχή η Βρετανία είχε έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς στόλους στον κόσμο, απασχολώντας χιλιάδες βρετανούς ναυτικούς. Το AoS δραστηριοποιήθηκε σε μεγάλα λιμάνια, όπου οι ναυτικοί ήταν δυνατό συχνά να παραμένουν ακόμα και για εβδομάδες, όσο τα πλοία τους ήταν ελλιμενισμένα. Ήταν λοιπόν τότε, που εκατοντάδες εθελοντές από τις τοπικές ενορίες ασχολούνταν με την παροχή φιλοξενίας και ψυχαγωγίας για ναυτικούς σε αυτούς τους χώρους φιλοξενίας, οι οποίοι ήταν πάντα γεμάτοι.

Στη συνέχεια, η παγκοσμιοποίηση και η προσπάθεια για μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους, σε συνδυασμό με την τεχνολογική πρόοδο, άλλαξαν για πάντα το πρόσωπο της διεθνούς ναυτιλίας. Τα πλοία έγιναν μεγαλύτερα, τα λιμάνια κινήθηκαν σε μέρη διαφορετικά, όπου ήταν πιο βολικά για το έργο τους και οι χρόνοι παραμονής για τα πλοία στο λιμάνι μειώθηκαν δραματικά.

Τα πληρώματα έγιναν επίσης μικρότερα και προσελκύνονταν ολοένα και πιο πολύ προσωπικό από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου όπου οι μισθοί ήταν χαμηλότεροι. Οι ιδιοκτήτες κατέγραψαν τα πλοία τους με τη λεγόμενη σημαία ευκαιρίας για να αποφευχθούν αυστηροί ρυθμιστικοί

έλεγχοι. Έτσι, ο σημερινός ναυτικός δεν είναι πλέον στο λιμάνι για μερικές νύχτες, αλλά συχνά μόνο για λίγες ώρες. Σε αυτές τις μεταβαλλόμενες συνθήκες δεν χρειάζονται πλέον την ανώφελη υποδοχή ενός ξενώνα, αλλά την επιμελημένη επίσκεψη στο πλοίο για την εκτίμηση πρακτικών αναγκών, υποστηριζόμενη από ένα σύγχρονο κέντρο συμβουλευτικής που λειτουργεί στις αποβάθρες. Τα κέντρα αυτά είναι εφοδιασμένα με τερματικά ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλέφωνα για να διευκολύνουν την επαφή με τους αγαπημένους τους στο σπίτι τους, τους οποίους ενδέχεται να μην έχουν δει για εννέα ή και δώδεκα μήνες. Λειτουργούν πλέον ως μία ευκαιρία αλλαγής παραστάσεων. Ένα μέρος για σύντομη χαλάρωση, για ένα ποτό και μια χαλαρή συνομιλία με άλλους ναυτικούς που μπορεί να χρησιμοποιούν την μονάδα Υποδοχής.

Η προσπάθεια αυτή υλοποιείται αρχικά μέσω παρεκκλησιών σε λιμάνια σε όλες τις ηπείρους του κόσμου. Με βάση τις εκκλησίες αυτές τα στελέχη της Αποστολής της Θάλασσας επισκέπτονται τα πλοία καλωσορίζοντας τους ναυτικούς και παράλληλα προσφέρουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, παρέχουν συμβουλές, πρακτική βοήθεια καθώς και φροντίδα σε ό,τι χρειαστεί. Η Ιεραποστολή αυτή ή αλλιώς το Άστρο της Θάλασσας (Stella Maris), εργάζεται σε περισσότερους από 311 λιμένες που εξυπηρετούνται από 216 λιμενικά παρεκκλήσια σε περισσότερες από 30 χώρες σε όλο τον κόσμο. Ο κεντρικός σκοπός της (Ιερα-) Αποστολής της Θάλασσας είναι η μέριμνα για την πνευματική, κοινωνική και υλική (Spiritual, Social, and Material) ευημερία όλων των Ναυτικών χωρίς διάκριση χρώματος, φυλής ή πίστης.

Μια οργανωμένη προσπάθεια χρειάζεται και τη σχετική γνωστοποίηση και την εύρεση υποστηρικτών ή έστω συμπαθούντων του έργου της. Να δούμε στο σημείο αυτό λοιπόν, ένα δείγμα της οργανωμένης παρουσίας της.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης νέων στελεχών ή της παρουσίασης του έργου της έχει υλοποιήσει συγκεκριμένη παρουσίαση σε powerpoint και έχει καταρτίσει ένα κείμενο σε PDF όπου με φωτογραφίες και πολύ μελετημένο και ευσύνοπτο τρόπο, αυτοσυστήνεται.

Μια άλλη εντυπωσιακή, μεθοδική και προσεγμένη ενέργεια είναι η εκπόνηση (ως συνέχεια μιας σειράς τέτοιων ενεργειών) μιας Μελέτης για τα οργανωτικά θέματα αυτής της Κίνησης.

Έχουμε λοιπόν από το Ποντιφικό Συμβούλιο για την Ποιμαντική Φροντίδα (κάτι σαν την δική μας Συνοδική Επιτροπή Ποιμαντικού Έργου) την έκδοση ενός Εγχειριδίου για Κληρικούς και Ποιμαντικούς Συνεργάτες της Αποστολής της Θάλασσας.

Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό, περιεκτικό και εξαιρετικά χρηστικό εγχειρίδιο, που κυκλοφόρησε το 2007 από τους Ρωμαιοκαθολικούς και με

πολύ μεθοδικό τρόπο αποκρυσταλλώνει την εμπειρία και την σχετική γνώση.

Φυσικά δεν δραστηριοποιείται στο χώρο αυτό μόνο η Ρωμαιοκαθολική Παράδοση αλλά και άλλες χριστιανικές ομολογίες. Όπως για παράδειγμα η Φιλανδική Αποστολή για τους Ναυτικούς «Finnish Seamen's Mission». Μιλάμε για έναν «ουδέτερο» μη κερδοσκοπικό οργανισμό, του οποίου η αποστολή είναι να αποτελέσει την εκκλησία και το σημείο συνάντησης για ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνηση. Υπάρχουν παραρτήματα στις Βρυξέλλες, το Αμβούργο, το Λονδίνο, το Ρότερνταμ, ακόμα και στην Αθήνα. (<https://merimieskirkko.fi/en/>)¹³

Υπάρχουν ακόμα τα Seamens Clubs. Όπως αυτό της Μασαλλίας για παράδειγμα, όπου διαθέτει ...φαξ καρτες, gift shop

Το πολύ ενδιαφέρον της υπόθεσης της Ποιμαντικής της Ναυτιλίας, όμως, το συμμαρτυρεί η ερμηνεία της Καινής Διαθήκης και η έρευνα της Εκκλησιαστικής Ιστορίας. Αναφερόμαστε στο γεγονός ότι η Εκκλησία από τις απαρχές της ενδιαφέρθηκε για τους ναυτικούς. Και το ενδιαφέρον

¹³ Χρήσιμες διευθύνσεις ποιμαντικών προσπαθειών για Ναυτιλομένους:

<http://seamenschurch.org/cme>
<http://seamenschurch.org/sites/default/files/CME-Courses-1page.pdf>
http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/migrants/pom2008_106-suppl-II/rc_pc_migrants_pom106-suppl-II_manual-aos-en.html
<https://www.ewtn.com/library/CURIA/PCMISEA.HTM>
https://en.wikipedia.org/wiki/Apostleship_of_the_Sea
https://en.wikipedia.org/wiki/International_Seafarers%27_Welfare_and_Assistance_Network
https://en.wikipedia.org/wiki/International_Christian_Maritime_Association
https://en.wikipedia.org/wiki/The_Mission_to_Seafarers
<http://www.apostolatusmaris.org/history/>
<http://icma.as/>
<https://marystar.org/maritime-ministryapostleship-of-the-sea>
<https://www.catholic.org.au/organisations-in-formal-liaison-with-the-acbc/apostleship-of-the-sea>
<https://www.catholic.org.au/images/030717/ACBC%20Seafarer's%20Poster%20A4%20FA%20-%20Final.pdf>
https://en.wikipedia.org/wiki/Sailors%27_Society

αυτό, μπορούμε να πούμε πως ξεκινά από τότε, που ο Ιησούς Χριστός συγκέντρωσε για πρώτη φορά τους ψαράδες μαθητές του.

Είναι θεωρούμε έξυπνο να αναζητήσουμε το γιατί ο Θεάνθρωπος, προσέγγισε αυτούς τους απλοϊκούς κατά τ'άλλα αλιείς της Γαλιλαίας. Καθώς Ο Ίδιος είχε παραστάσεις από ένα ξυλουργείο θα μπορούσε να απευθυνθεί αποκλειστικά σε επαγγελματίες της στεριάς. Καθώς μπορούσε να συνομιλεί με λόγιους και θεολογούντες με άνεση θα ήταν δυνατό να μαγνητίσει και να κάνει μαθητές του τέτοιους ανθρώπους. Ο Ιησούς Χριστός μοιάζει να είχε πολύ καλούς λόγους να καλέσει και να συγκεντρώσει κοντά του ψαράδες της περιοχής. Η δουλειά τους ήταν επίπονη και επικίνδυνη. Στα πρόσωπά τους ο Κύριος βρήκε ανθρώπους με κίνητρο για ζωή, σκληρά εργαζόμενους, έξυπνους, με αυτοπεποίθηση και κουράγιο. Ανθρώπους που καθημερινά έθεταν σε κινδύνους τη σωματική τους ακεραιότητα. Πολλές φορές απαγορευόταν από το υδάτινο «γεώργιο». Όμως αυτοί επέμεναν. Είτε από επιλογή, είτε και από ανάγκη. Ήταν όμως άνθρωποι αγωνιστές της καθημερινότητας και κοινωνοί της καθημερινής σκληρής πραγματικότητας. Ο Ιησούς στα πρόσωπά τους βρήκε αυτό που ήθελε. Ψαράδες της Βασιλείας των Ουρανών.

Από τα λίγα που προαναφέρθηκαν, μέσα από την βιβλική καινοδιαθηκική πραγματικότητα, φαίνεται πως η Ποιμαντική –και στην περίπτωση μας η ποιμαντική της Ναυτιλίας, οφείλει να περπατήσει σε μία οδό, με συγκεκριμένο βηματισμό.

Το πρώτο βήμα είναι ο εντοπισμός τού κεντρικού σκοπού, η οριοθέτηση των σχεδίων αλλά και των δυνατοτήτων της Εκκλησίας μας. – Κατόπιν ακολουθεί η αναζήτηση των κατάλληλων προσώπων και των δεξιοτήτων που αυτοί θα πρέπει να διαθέτουν. – Τέλος, έρχεται η δυνατότητα, η γνώση και η θέληση παλαιότερων και νέων, γνωστών ή και σχετικών αγνώστων μέσων και εργαλείων προς επίτευξη τού βασικού στόχου.

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ της Ναυτιλίας, είναι Ποιμαντική των ιδίων των Ναυτικών (είτε βρίσκονται εν πλω, είτε ησυχάζουν), η Ποιμαντική, με προεκτάσεις συμβουλευτικής, των ναυτικών Οικογενειών αλλά επίσης η Ποιμαντική των ταξιδιωτών ή ταξιδευόντων και παράλληλα η ποιμαντική ανατροφοδότηση και μέριμνα και των ιδίων των ασχολουμένων με τη διαποίμανση της Θάλασσας.

Αν πραγματικά σεβόμαστε και την εργασία αλλά και τους ανθρώπους θα πρέπει να ενεργήσουμε από την αρχή, με σχέδιο. Χωρίς αυτοσχδιασμούς της στιγμής, χωρίς επικίνδυνους ερασιτεχνισμούς, ασαφείς πειραματισμούς και προχειρότητες.

Θα σας εκμυστηριευτώ δύο μικρές ιστορίες με ... ποιμαντικό ενδιαφέρον, στο χώρο της Ναυτιλίας.

Στην πρώτη υπήρξα αυτήκοος μάρτυρας. Με καμάρι μου έλεγε, λοιπόν, κληρικός έμπειρος και ικανότατος, ότι είχε καταφέρει για κάποια Μεγαλοβδόμαδα να συνάψει συμφωνία με κάποια κρουαζιερόπλοια. Ο ρόλος του εμφανής, άξιος και δίκαιος. Θα έκανε κάποιες από τις ιερές ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας, στο παρεκκλήσιο του πλοίου. Αντ' αυτού θα έπαιρνε κάποιο σεβαστό επιμίσθιο και θα μπορούσαν να ταξιδεύσουν, αυτός και η οικογένειά του, ως «all inclusive» επιβάτες.

Στη δεύτερη ιστορία υπήρξα αυτόπτης μάρτυρας και κατά κάποιο τρόπο δευτεραγωνιστής. Βρισκόμασταν σε ιερό νησί. Έπρεπε να μεταφερθούμε σε ένα άλλο μεγάλο νησί του Αιγαίου. Ο μόνος τρόπος, λόγω συνθηκών, ήταν ένα μεγάλο οχηματαγωγό επιβατηγό πλοίο, κλειστού, όμως, τύπου - καταμαράν. Αυτό σήμαινε ότι δεν υπήρχε η δυνατότητα της χαλαρής οικονομικής θέσης ή του καταστρώματος. Οι θέσεις ήταν συγκεκριμένες και αριθμημένες. Παράλληλα, όμως, στην περίπτωση μας ήταν και ανύπαρκτες. Το πλοίο ήταν γεμάτο. Η «ποιμαντική», όμως, ευστροφία του Κληρικού του νησιού τον οδήγησε να μιλήσει στο κινητό με τον καπετάνιο, με τη ναυτιλιακή του εταιρεία, και κατόπιν με δύο ευλογημένους άρτους παραμάσχαλα, μας συνόδευσε στο λιμάνι, όπου κραδαίνοντας τους άρτους έδωσε σήμα στον καπετάνιο, που βρισκόταν ψηλά στη γέφυρα, για ποιούς είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον. Και ως εκ θαύματος, σε λίγα λεπτά, βρισκόμασταν στο καταμαράν να ταξιδεύουμε για την πανήγυρη του αιγαιοπελαγίτικου νησιού. Η αρτοκλασία είχε κάνει το θαύμα της κι εμείς ως «εκζητούντες τον Κύριον», απολαύσαμε του αγαθού ταξιδιού.

Και αυτό Ποιμαντική είναι. Διαθέτει και ευστροφία, διαθέτει και ποιμαντικό τακτ. Δεν περιέχει όμως καμία πρόκληση και ίσως και καμία προοπτική.

Μία χρήσιμη προοπτική είναι η ύπαρξη μίας Υπηρεσίας σε Νησιωτική Μητρόπολη, μία Συνοδική Επιτροπή...

Η προκλητική προοπτική στους καιρούς μας είναι η ανάδειξη επιτέλους ενός Κέντρου Ποιμαντικής της Ναυτιλίας (Centre of Pastoral Care of Maritime). Ένα Κέντρο Χριστιανικό, Ορθόδοξο, αλλά και με μία αυτοτέλεια και άνεση να επικοινωνήσει και να συνεργασθεί με διάφορες ενορίες, με κάθε χριστιανική αυτοκέφαλη εκκλησία, με κάθε πατριαρχείο, με κάθε χριστιανική ομολογία, με κάθε θρησκευτική οντότητα, που να διαθέτει όμως ανθρωπιστική προσέγγιση και ευαισθησία.

Παράλληλα να είναι σε θέση και να έχει τη διάθεση να διατηρεί επαφές με συλλόγους, οργανώσεις, φορείς επίσημους και ανεπίσημους, που διαθέτουν τα μέσα να βοηθήσουν με ειλικρίνεια τον άνθρωπο της θάλασσας, να συμπλεύσουν μαζί του, να κοινωνήσουν μαζί του.

Με τον τρόπο αυτό θα μπορούμε να προσεγγίσουμε με αξιώσεις όσους έχουν σχέση με τη Θάλασσα από διάφορες «επόψεις»:

I. Ως προς το Υποκείμενο, για αυτούς που ταξιδεύουν:

- α) εξ επαγγέλματος
- β) εξ άλλης ανάγκης (για αναψυχή/για μεταφορά).

II. Ως προς την τοποθεσία, για αυτούς

- α) που βρίσκονται μέσα στη Θάλασσα και
- β) αυτούς που βρίσκονται κοντά σε Θάλασσα (πχ. Παραθεριστές, οικογένειες Ναυτικών, επιρροή των νησιωτών από τον τουρισμό κλπ).

Έχουμε ιδιαίτερη μέριμνα λοιπόν για τα Πλοία:

- α) Τα Εμπορικά (εξωτερικού-εσωτερικού) και
- β) Τα Τουριστικά [ταξίδια μικρής διάρκειας - κρουαζιέρες - μεγάλης διάρκειας (ως μέσα συγκοινωνίας)] αλλά και
- γ) Τα Αλιευτικά και γιατί όχι ακόμα και Ιδιωτικά που είτε ελλιμενίζονται είτε λαμβάνουν μέρος σε διάφορους αγώνες.

Η Ελλάδα ήταν, είναι και θα παραμείνει ναυτότοπος. Επομένως ανάγκη και ανθρωπιστική υποχρέωση για άσκηση Ποιμαντικής της Ναυτιλίας θα υπάρχει πάντοτε.

Κατά το κοντινό παρελθόν, οι ψαράδες και οι θαλασσινοί ευλαβούνταν τόσο την Εκκλησία όσο λίγοι και έδιναν στα πλοία τους, στα αλιευτικά, αλλά και στα ιστιοφόρα το όνομα κάποιου αγίου με προτίμηση του Αγίου Νικολάου και της Παναγίας.

Σε μία χρήσιμη στατιστική αναφορά του ο Κ. Ν. Τριανταφύλλου παρατηρεί σχετικά όπως διαβάζουμε στο «Ημερολόγιον του Έλληνος Ναυτιλομένου» του 1978, (σ. 38εξ).

«... αλλά ας ιδώμεν τι κάνουν οι μεγάλοι εφοπλισταί, οι πλοιοκτήται των μεγαθηρίων, που γυρίζουν εις ξένας κυρίως θαλάσσας, και περιάγουν τη σημαία μας σε κάθε άκρη του κόσμου. Και αυτοί λοιπόν δεν υστερούν σε παρόμοια εκδήλωση. Υπάρχουν (το 1977) 53 μεγάλα Ελληνικά φορτηγά –πάντοτε ομιλούμεν διά πλοία άνω των 6.000, 8.000, 15.000 τόνων καί ούτω καθεξής, με ονόματα αγίων . Εξ αυτών 11 έχουν το όνομα του Αγίου Νικολάου, 7 του Αγίου Νεκταρίου, ανά 2 του αγίου Γερασίμου, του Αγίου Γεωργίου, του αγίου Φανουρίου. Το όνομα της Παναγίας φέρουν 11 ωκεανοπόρα, Δέσποινα 10, άλλα δε τα ονόματα Ελευθερώτρια, Μεγαλόχαρη, Πρωτόκλητος, Προφήτης Ηλίας, Παντάνασσα, Παντοκράτωρ. 4 το όνομα Πίστις, 5 Αρχαγγέλων (Γαβριήλ κλπ), 2 Αγγέλων (Πρωτοστάτης κλπ), 6 Αγγελική, Δόξα, Πίστις κλπ., άλλο Αγγελικαί δυνάμεις, άλλα Θεογενήτωρ, Θεόνυμφος, Θεοτόκος. Της Αγίας Τριάδος 2, της οσίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου 6!

Αλλ' εκείνο που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αποκαλύπτει την θρησκευτικότητα των εφοπλιστών μας και γενικώς των ναυτιλλομένων είναι ότι υπάρχουν εννέα μεγάλα φορητά και δεξαμενόπλοια των 10.000, των 15.000 τόννων έκαστον, που φέρουν ονόματα ιερέων, των ταπεινών και αγίων εφημερίων της ιδιαίτερας πατρίδος εκάστου των πλοιοκτητών., που ετίμησαν τα πλοία τους με τα ονόματα εκείνων. Έχουμε, έτσι, μεγάλα πλοία με το όνομα «Παπακώστας», «Παπαλέξης», «Παπαμάρκος», «Παπανικόλας και Παπανικολής», «Παπαφώτης», «Παπαναστάσης» κλπ..

Και ερχόμαστε στο σήμερα. Σήμερα θα θεωρούσε κάποιος θετική Πρόκληση να προσπαθούσαμε να φτάσουμε το επίπεδο της ρωμαιοκαθολικής οργάνωσης. Και δεν θα είχε και άδικο.

Επιτρέψτε μας, όμως, να κλείσουμε την ενότητα με αυτό, που θεωρούμε εμείς ως Πρόκληση ανάλογη των δυνατοτήτων της Εκκλησίας μας. Η πρόκληση λοιπόν είναι να προχωρήσουμε ακόμα παραπέρα από όσα γίνονται εδώ και πολλές δεκαετίες στη Δυτική Εκκλησία. Να ξεπεράσουμε το επίπεδο της παροχής υπηρεσιών και να παράσχουμε πέρα από την όποια ανακούφιση, επιπλέον βέβαιη ελπίδα, αφετηρίες πραγματικής ευτυχίας και εστίες θερμής πίστης. Είναι δύσκολο. Για τους ανθρώπους ναι. Για τα ανθρώπινα μέτρα και μέσα, ναι. Για κάτι το οποίο όμως θα έχει την ευλογία του Θεού.

Και θα ολοκληρώσουμε την αναφορά μας με έναν αγιογραφικό όσο και ποιητικό λόγο, με αύρα θαλασσινή. Λέει λοιπόν ο Ιησούς ο υιός Σειράχ εν τη σοφία του: **(Σοφ.Σειρ.43,23-27)**

Σύμφωνα με το σχέδιό του ο Θεός εδάμασε την θάλασσα και εφύτευσε εντός αυτής νήσους.

Οι ναυτιλλόμενοι, που διαπλέουν την θάλασσα, διηγούνται τους κινδύνους, που συναντούν εις αυτήν· και εμείς ακούοντες τις διηγήσεις τους θαυμάζουμε.

Και εκεί εις την θάλασσα, υπάρχουν παράδοξα και θαυμαστά δημιουργήματα, ποικίλα ζώα παντός είδους, διάφορες φυλές από μεγάλα κήτη.

Προς χάριν του Κυρίου ο αγγελικός κόσμος φέρει εις αίσιον πέρας τα έργα Του, και διά του λόγου Του τα πάντα τακτοποιούνται.

Πολλά ακόμη μπορούμε να πούμε, αλλά ποτέ δεν θα εξαντλήσουμε το θέμα. Με μίαν λέξη· Το παν είναι Αυτός.

Κι Αυτός είναι ο Κύριος, ο Κυρίαρχος, ο Κυβερνήτης των Υδάτων (The Lord /The Overlord /The Governor of Waters) που θα μπορέσει ίσως ακόμα και να συμπλεύσει κάπου, κάπως, κάποτε με το καθολικό άστρο της θάλασσας (το Stella Maris), την οδηγήτρια Θεοτόκο Παναγία.

Πρώτα όμως θα πρέπει ως Χριστιανοί να επιβιβαστούμε στο σκάφος μιας ορθόδοξης και ορθοπράττουσας διαποίμανσης. Με συγκεκριμένο προσορισμό. Με συγκεκριμένες οδηγίες προς ναυτιλλομένους. Εάν δεν θέλουμε να εξωκείλουμε, πριν καλά καλά σαλπάρουμε....

Παρά, όμως, την ειδική ενασχόληση στα μαθήματά μας με μορφές της Ποιμαντικής της Θάλασσας, και πάλι υπάρχουν οι τομείς που δεν έχουν αγγιχθεί όσο θα θέλαμε.

Για παράδειγμα, οι **Ψαράδες** (Αλιείς). Τι σχέση έχει όμως η συζήτηση αυτή με το ... μέλλον;¹⁴

Η ζωή των αλιέων –ψαράδων αλλά και σφουγγαράδων και γενικώς όσων αναγκάζονται να βουτούν στα νερά για να τρυγήσουν τους θησαυρούς της θάλασσας- έλαβε από την αρχή ιδιαίτερη μορφή, η οποία επιβλήθηκε από τη φύση της εργασίας τους. Έτσι αυτοί έχοντας ως σκοπό τη συγκέντρωση προϊόντων της θάλασσας, χρησιμοποίησαν ως κύριο μέσο το αλιευτικό σκάφος, το οποίο ακολούθησε διαφορετική εξέλιξη από αυτήν του εμπορικού. Μέχρι τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο τα σκάφη είχαν τη μορφή είτε της αλιευτικής λέμβου (ψαρόβαρκες) είτε των αλιευτικών ιστιοφόρων (ψαροκάικα). Κατά το πρώτο όμως μισό του 20^{ου} αιώνα η αλιεία εξελίχθηκε σε επιστήμη και συμπεριέλαβε στα πεδία της δραστηριότητάς της ακόμα και τους ωκεανούς. Αυτό είχε ως αναμενόμενη συνέπεια την ναυπήγηση μεγάλων σκαφών, τα οποία δεν είναι μόνο κατάλληλα για υπερπόντια αλιεία. Αλλά αποτελούν συνάμα και εργοστάσια κατεργασίας από το προσωπικό του καραβιού των αλιευμάτων, τα οποία διαθέτουν μεγάλα ψυγεία ώστε να διατηρείται η ψαριά σε πολύ καλή κατάσταση μέχρι να εκφορτωθεί στα λιμάνια που θα διατεθούν. Η ζωή όμως των ψαράδων, αν και βελτιώνεται και αυτή παράλληλα με την εξέλιξη των σκαφών και των άλλων αλιευτικών μέσων, καθώς και των μεθόδων αλιείας, πάντοτε διέφερε, από τη ζωή των ναυτικών του εμπορικού ναυτικού. Αυτοί, εκτός των εργαζομένων στην υπερπόντια αλιεία, δεν απομακρύνονται πολύ από την έδρα τους, ζώντας έξω από τα σκάφη τους τις περισσότερες ώρες του 24ώρου, πράγμα το οποίο συντέλεσε κατά πολύ στην βραδύτατη βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε αυτά. Η δραστηριότητά τους, επίσης, καθώς εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες, εντείνεται περισσότερο κατά τις εποχές μετακινήσεως των μεταναστευτικών ψαριών, και ως εκ τούτου δεν έχει έναν ρυθμό στην ένταση και την άσκηση των προσωπικών τους δυνάμεων. Τέλος, οι ψαράδες, λόγω της φύσης της εργασίας τους,

¹⁴ Το μέλλον της Ναυτιλίας (τμήμα Αλιείας) <http://enaleia.com/e-learning/>
<http://www.alphatv.gr/shows/informative/360moires/webtv/i-mahi-ton-ellinon-psaradon>

καταβάλλουν περισσότερες μυϊκές δυνάμεις και εργάζονται για αρκετές ώρες κάτω από συνθήκες εργασίας και όχι καθαρής ατμόσφαιρας.¹⁵

Έτσι περνάμε από την Βουγιουκλάκη στην ταινία «Μανταλένα» και στο «άλλος για τη βάρκα μας» στον Τζωρτζ Κλούνεϊ και στο επικών διαστάσεων έργο «Η Καταιγίδα» (Perfect Storm)¹⁶ και στην αναζήτηση μεγάλων ποσοτήτων ψαριών.

Είναι ενδιαφέρον, πάντως, στην ελληνική ταινία, να προσέξει κανείς το γεγονός της συμβολής της Εκκλησίας και του απλού Παπά στην ενίσχυση της φτωχής και ορφανής κοπέλας.

Από την άλλη πλευρά, σε ένα μεγάλο πλοίο, που κινδυνεύει και παρόλα αυτά δεν μπορεί να εντοπίσει την καλή ψαριά, πρέπει να υπάρχει μια κατάλληλη προετοιμασία, ώστε να μην δημιουργείται αρνητικό κλίμα στο πλοίο και να υπάρχουν μέθοδοι υπερβάσεως τού εγκλωβισμού στο καράβι με απελπισμένους ανθρώπους διαφόρων αντιλήψεων και διαφορετικών προσωπικοτήτων.

(Σήμερα, στην Ελλάδα γίνονται σχετικά μαθήματα αλιείας με επιστημονικό τρόπο (ως η τελευταία χώρα που κάνει κάτι τέτοιο) Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://enaleia.com/e-learning/> Για την ζωή των ψαράδων μπορεί κάποιος να δει και την εκπομπή του Alpha 360 μόιρες στο σχετικό επεισόδιο με τίτλο «η μάχη των ελλήνων ψαράδων»

Όλο αυτό το θεματικό αντικείμενο το εντάσσουμε στην Ποιμαντική της Θάλασσας στο μέλλον, διότι αποτελεί ένα κομμάτι απόλυτα παραμελημένο από πλευράς διαποίμανσης. (το κλίμα θα βάρυνε εάν χρειαζόταν να μιλήσουμε για παραπλήσια παραδείγματα σε άλλους χώρους όπως για τους Rail Pastor στην Αγγλία).¹⁷

¹⁵ Λαιμού, κεφάλαιο «Η ζωή εις τους άλλους ναυτιλιακούς κλάδους – Η ζωή των ψαράδων, σ. 451

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=W9Tdw5nG4dQ>

¹⁷

http://www.btp.police.uk/safety_on_the_railway/safety_on_and_near_the_railway/rail_pastors.aspx Experienced volunteers who save lives. Rail Pastors are trained volunteers who look out for vulnerable and distressed people on the rail network.

A reassuring presence in your time of crisis. Rail Pastors are a group of trained volunteers who are based in areas which experience high numbers of suicidal incidents.

They were set up in August 2014 in response to a number of suicides in the Barnet area. In their first year of operation, they conducted 30 patrols, saved three lives and, as an indirect outcome, reduced crime by 27%.

Rail pastors do not preach, but provide a caring, listening and reassuring presence. Their mission is to reach out to people in moments of crisis, offering compassion and understanding, taking the time to listen to concerns in order to move the person to a place of safety.

Από την άλλη πλευρά, όπως έχουμε πολλές φορές αναφέρει, στο επίπεδο της βιομηχανίας της Ναυτιλίας, όπως είναι η τουριστική της πλευρά, η πνευματικότητα σε μία κρουαζιέρα, που πραγματοποιείται για παράδειγμα κατά την Μεγάλη Εβδομάδα, εξαντλείται στην επιτέλεση κάποιων ακολουθιών και στην αναστάσιμη θεία λειτουργία.

Την ίδια ώρα, δεν υπάρχει μέριμνα για τους ανθρώπους που ζουν κοντά σε λιμάνια, εκεί όπου υπάρχει πληθώρα επισκεπτών με διαφορετικές κουλτούρες και θρησκείες και συμπεριφορές.

Επιπλέον στην περίπτωση των απλών ναυτικών –αν εξαιρέσουμε το τι πιθανώς να τους λένε οι ναυτιλιακοί πράκτορές τους, τα ταξιδιωτικά γραφεία ή το ίντερνετ- δεν πληροφορούνται ουσιώδη στοιχεία για το χώρο που αποβιβάζονται, όταν έρχονται στην Ελλάδα.

Παρατηρούμε την έλλειψη εντύπων, σχετικών cd/dvd και δωρεάν ή μη αναμνηστικών, που να αποπνέουν κάτι από την θρησκευτικότητα της περιοχής και την ιστορία της. Ένα εκθετήριο λοιπόν θα ήταν χρήσιμο. Αυτονόητο είναι ότι τα εκεί παρουσιαζόμενα προϊόντα θα πρέπει να είναι ποιότητας όχι με την έννοια της ακρίβειας αλλά της ευκοσμίας, του καλού γούστου και της φιλοκαλίας, καθώς μια τέτοια δράση θα αντανακλά αντίστοιχα την ποιότητα της όλης προσπάθειας. Πολλές φορές μπορεί να είναι μοναδική ευκαιρία επαφής της Χριστιανικής πίστης (και της Ορθοδοξίας) με χιλιάδες κόσμου.

The majority of Rail Pastors are already experienced Street Pastors, who have received training on rail safety and security, emergency procedures and have undertaken a Samaritans Managing Suicidal Contacts course. As of January 2017, there are 100 pastors operating out of five schemes: Barnet, Barking and Dagenham, Reading, Fife and Birmingham.

Περνάμε τώρα σε κάτι άλλο.

Δεν μπορούμε να μιλάμε για το μέλλον της Ποιμαντικής της Ναυτιλίας χωρίς να έχουμε επαφή και σχέση με το μέλλον της ίδιας της Ναυτιλίας. Για παράδειγμα έρχεται η είδηση για την μετάβαση στην ψηφιακή εποχή ως μονόδρομο για την ναυτιλία¹⁸

Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε εκδήλωση της BCG (Boston Consulting Group) με τίτλο «Το μέλλον της Ναυτιλίας – Δαμάζοντας το ψηφιακό κύμα», όπου αναδείχθηκε η ανάγκη μετάβασης του κλάδου της ναυτιλίας στην ψηφιακή εποχή.

Εκπρόσωποι της ναυτιλιακής κοινότητας και υψηλόβαθμα στελέχη της BCG, αναφέρθηκαν διεξοδικά στην αναδυόμενη πρόκληση της ψηφιοποίησης, στις ραγδαίες αλλαγές που ήδη επιφέρει στη λειτουργία των ναυτιλιακών εταιρειών, αλλά και στα πλεονεκτήματα που θα προσθέσει σε όσους ενσωματώσουν και αξιοποιήσουν έγκαιρα τις πολλαπλές δυνατότητες της.

Τελικώς, μιλώντας για τη Ναυτική Ποιμαντική του μέλλοντος στην πράξη, σε τι αναφερόμαστε; Αναφερόμαστε σε ευαισθητοποιημένους Ιερείς και Λαϊκούς Συνεργάτες, σε δημιουργία και λειτουργία απαιτούμενων δομών, σε τεκμηρίωση της αποστολής και των δράσεων, καθώς και σε στελέχη ενημερωμένα ως προς τις τρέχουσες εξελίξεις στο χώρο.

Και ερχόμαστε εδώ να υπογραμμίσουμε για ακόμα μία φορά στην ανάγκη αναλυτικής καταγραφής και εμπειριστατωμένης ενημέρωσης για την παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας τόσο στην Ελλάδα όσο και στα λιμάνια του κόσμου (Διευθύνσεις (φυσικές/ηλεκτρονικές) – Τηλέφωνα κλπ). / Μετά από το βήμα αυτό, όταν θα ξέρουμε δηλαδή το ποιος, το πού, το πώς κλπ, θα μπορεί να καλλιεργηθεί η θεμελίωση μιας συνεργασίας με εκκλησίες, με ξένους παρεμφερείς οργανισμούς, με ανθρώπους, που γνωρίζουν και μπορούν να κινούν «νήματα».

Ένας από αυτούς είναι και «The International Seafarers' Welfare and Assistance Network».¹⁹ (ISWAN), όπου προωθεί παγκοσμίως την καλή (ψυχο-πνευματική και υλική) κατάσταση των ναυτικών.²⁰

¹⁸ <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=978788>

¹⁹ <http://seafarerswelfare.org/>

²⁰ ISWAN is a membership organisation that welcomes new members from all organisations involved or interested in the welfare of seafarers worldwide. ISWAN is interested in building our membership particularly among shipping companies and ports.

Εργάζονται στην υποστήριξη των οργανισμών και των φορέων που παρέχουν απευθείας υπηρεσίες υποστήριξης στους ναυτικούς είτε σε λιμάνια είτε πάνω σε πλοία. Το ISWAN επίσης συγκεντρώνει και υποστηρίζει τα μέλη του ώστε να μοιραστούν τη γνώση και τις εμπειρίες με κεντρικό στόχο την ψυχοσωματική ευεξία των ανθρώπων που ασχολούνται με τη θάλασσα (both, onboard and ashore). Δουλεύουν με εταιρίες, με ενώσεις, με κυβερνήσεις, με οργανισμούς βελτίωσης της ζωής (κοσμικούς-secular and βασιζόμενους στην πίστη - faith based), καθώς και με λιμάνια προς όφελος της με σκοπό να and ports for the benefit of seafarers' welfare.

Συνολικά:

Τι οφείλουν να πράττουν οι Ποιμαντικοί Συνεργάτες στη Ναυτιλία (SeafarerHelp);

Επισκέπτονται τα πλοία στο Λιμάνι. Αναγνωρίζουν και ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες των ναυτικών σε καθημερινή βάση. Είτε οι ανάγκες αυτές είναι πρακτικές (όπως να έρθουν σε επαφή με τις οικογένειές τους, να τους παρασχεθεί διευκόλυνση μετακίνησης στην ακτή , εάν ψάχνουν ιατρική ή νομική βοήθεια), είτε ποιμαντικές και πνευματικές (ανάγκη για τέλεση κάποιας αγιαστικής πράξης – αγιασμός/ευχή-, συνομιλίας με έναν πνευματικό, αίτημα για προσευχή ή για παροχή πνευματικού υλικού, συνδρομή στο να συμμετάσχουν σε κάποιο ι. μυστήριο –θεία κοινωνία/ευχέλαιο). Κλειδί στην όλη προσπάθεια είναι η υποστήριξη και η αναζωπύρωση της Πίστης.

Και εκεί είναι το σύνθημα της όλης προσπάθειας για το μέλλον:

ΦΕΡΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟ (we bring the parish to the seafarer.)

Επιπλέον, αν λαμβάνουμε υπόψη μας μελέτες και έρευνες, που δηλώνουν ότι : «Οι θρησκευόμενοι ζουν περισσότερα χρόνια από τους άθρησκους»²¹ παρέχουμε εξαιρετική υπηρεσία στον Άνθρωπο, ως ψυχοσωματική οντότητα με την υποστήριξη της Πίστεως σε αυτήν την ιδιαίτερη από πλευρά εργασίας, περίοδο της ζωής του.

Υποσημειωτικά, όταν οι εν λόγω ψυχολόγοι αποδίδουν το όφελος αυτό εν μέρει στο ότι η ενεργή σχέση με τη θρησκεία ωθεί τους πιστούς να συμμετέχουν στην κοινότητα και σε εθελοντικές-κοινωνικές δράσεις, φανερώνει και την ωφέλεια προς τούς ίδιους τους ποιμένες και τους ποιμαντικούς συνεργάτες τους σε αυτήν την προσπάθεια. Πέραν φυσικά του γεγονότος ότι εκπληρώνουν κάποια από τα κριτήρια που θέτει ο ίδιος ο Κύριος κατά την τελική κρίση.

²¹ <http://www.in.gr/2018/06/14/health/health-news/oi-thriskeyomenoi-zoun-perissotera-xronia-apo-tous-athriskous/>

Τι λέει η έρευνα λοιπόν αυτή; Οι θρησκευόμενοι άνθρωποι ζουν κατά μέσο όρο σχεδόν τέσσερα χρόνια περισσότερο, σε σχέση με όσους δεν έχουν δεσμούς με τη θρησκεία.

Αυτό είναι το συμπέρασμα μιας νέας αμερικανικής μελέτης, που βασίστηκε στην ανάλυση άνω των 1.000 δημοσιευμένων νεκρολογίων.

Σύμφωνα με άρθρο του επιστημονικού εντύπου [Social Psychological and Personality Science](#), οι ερευνητές, με επικεφαλής την ψυχολόγο Λόρα Ουάλας του Πολιτειακού Πανεπιστημίου του Οχάιο, εκτίμησαν ότι «η σχέση με τη θρησκεία έχει την ίδια σχεδόν θετική επίπτωση με το φύλο πάνω στην μακροζωία» (οι γυναίκες ζουν συνήθως τέσσερα έως πέντε παραπάνω χρόνια από τους άνδρες).

«Η μελέτη μας παρέχει πειστικά στοιχεία ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στη συμμετοχή στη θρησκεία και στο πόσο ζει ένας άνθρωπος», δήλωσε ο αναπληρωτής καθηγητής Ψυχολογίας Μπάλντουιν Γουέι.

Οι ψυχολόγοι αποδίδουν το όφελος αυτό εν μέρει στο ότι η ενεργή σχέση με τη θρησκεία ωθεί τους πιστούς να συμμετέχουν στην κοινότητα και σε εθελοντικές-κοινωνικές δράσεις, κάτι που, όπως έχουν δείξει προηγούμενες μελέτες, «χαρίζει» μακροζωία.

Θετικό ρόλο επίσης παίζει ότι συνήθως οι θρησκευόμενοι κάνουν πιο υγιεινή ζωή (λιγότερα ποτά και ξενύχτια, αποφυγή ναρκωτικών και σεξ με πολλούς συντρόφους κ.α.). Έχουν ακόμη λιγότερο στρες χάρη στην πίστη τους στο Θεό και στην μετά θάνατο ζωή, καθώς επίσης χάρη στην προσευχή ή στον πνευματικό διαλογισμό, σε συνδυασμό με τη βίωση θετικών συναισθημάτων (αγάπη, ευγνωμοσύνη, γαλήνη κ.α.).

Εκτός από το φύλο, θετική επίπτωση στη μακροζωία έχει και ο γάμος. Οι ερευνητές απομόνωσαν αυτούς τους δύο παράγοντες για να υπολογίσουν τη θετική επίδραση μόνο της θρησκείας.

ΤΟΤΕ έχει ιδιαίτερη αξία να διατηρούμε, να τροφοδοτούμε και να καλλιεργούμε την πνευματικότητα και σε αυτήν την επαγγελματική ομάδα. Το ενδιαφέρον της ποιμαντικής εξειδίκευσης έχει να κάνει με το γεγονός ότι υπάρχουν πολλαπλές ιδιαιτερότητες, όπως αναπτύξαμε στα πρώτα μαθήματα, και απασχολεί έναν μεγάλο αριθμό Ελλήνων.

Συνεπώς, αντίθετα με το παρελθόν στο μέλλον ως ποιμαντική συνεργάτες της Εκκλησίας, οφείλουμε –εφόσον επιθυμούμε να δραστηριοποιηθούμε στον χώρο– να επιστήσουμε την ποιμαντική προσοχή μας σε όλο το εύρος της Ναυτιλίας και των ανθρώπων της, προς δική τους ψυχο-πνευματική αλλά και σωματική ωφέλεια, ισορροπία, ευεξία.

Μετά από την ποιμαντική μας πορεία όλο αυτό το διάστημα πού έχουμε καταλήξει ως ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ – ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ για το Παρόν και κυρίως για το Μέλλον;

- Στην καταγραφή και παρουσίαση μιας ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΔΙΑ ΝΑΥΤΙΛΟΜΕΝΟΥΣ: ενδιαφέροντα θρησκευτικά μνημεία και εκκλησίες εκεί που είναι τα λιμάνια // Πνευματική-Ποιμαντική Γεωγραφία για Ναυτιλομένους (αλλά και για τους επιβάτες στις κρουαζιέρες ή στα ταξίδια με στάσεις σε διάφορα μέρη/λιμάνια) (στο χώρο μας/λιμάνι μας/πόλη μας) αλλά και με πανελλαδική ή και παγκόσμια τοπογεωγραφία. (Χάρτης Εργασίας μας Πηγές Αγιάσματος ανά την Ελλάδα)
- Στη δημιουργία Ραδιοφωνικής/Τηλεοπτικής Εκπομπής/DVD μνημμάτων (η Εκκλησία ως πνευματική «ναυς» προς τον αγωνιστή ναυτικό) [Know-how]
- Δημιουργία εγκολπίου, ημερολογίου, φυλλαδίου για ναυτικούς
- Δημιουργία SITE ή UTUBE παραγωγών όπου θα περιέχονται πληροφορίες για τους Ναυτικούς.
- Επιλογή βιβλίων ή λογοτεχνικών αποσπασμάτων. Καθώς και δημιουργία μίας βάσης διαδικτυακών συνδέσεων (links)~(με ταινίες, ψαλμωδίες, συμβουλευτική, φορείς και μέρη.

Η Ποιμαντική της Ναυτιλίας του Μέλλοντος δεν γνωρίζει όρια. Φτάνει μέχρι το Διάστημα (and beyond- και ακόμα πιο πέρα). Δεν είναι τυχαίο, ότι η ορολογία συμπίπτει και ταυτίζεται κατά μεγάλο μέρος. Έχουμε έτσι το πλοίο αλλά και το διαστημόπλοιο, τον ναύτη και τον αστροναύτη κλπ.

Καθώς ήδη υπάρχουν κοσμοναύτες και επειδή ήδη σχεδιάζονται ή και δρομολογούνται ταξίδια αναψυχής εκτός γης ο χρόνος της ναυσιπλοΐας στο διάστημα θα είναι αρκετός και το στρες αναμενόμενο.

Στο σήμερα, ήδη, μπορούμε να συναντήσουμε σταυρούς και χριστιανικές εικόνες στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Υπάρχουν σχετικά δημοσιεύματα όπου Αστροναύτες μιλούν για την εμπειρία τους στο Διάστημα και την... επαφή τους με τον Θεό. Προφανώς, είναι η ανθρώπινη έξοδος στο Διάστημα μια βαθιά θρησκευτική εμπειρία; Πολλοί αστροναύτες απαντούν ευθέως πως «ναι» και δηλώνουν ότι η εικόνα της Γης μας από μακριά, η περιπλάνηση στο κενό και η αίσθηση της μοναξιάς αλλά και του μεγαλείου του Διαστήματος τούς έχουν συγκλονίσει και έχουν τεκμηριώσει ακόμη περισσότερο τη θρησκευτική τους πίστη.

Έτσι, η δέηση της Εκκλησίας μας «υπέρ πλεόντων», υπέρ όλων αυτών που δεν πατάνε στη γη αλλά διαπλέουν τόσο τη θάλασσα, όσο και τον αέρα,

φτάνει μέχρι το διάστημα και αποκτά έτσι ιδιαίτερη σημασία και ένα ευρύτερο νόημα, που σε καθλώνει.

ⁱ Σχετικό και αποκαλυπτικό για το τι είναι για την Ποιμαντική Θεολογία η θεωρία και η πράξη, αποτελεί το εγχειρίδιο-αναφορά του κ. Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου, Ομότιμου Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τίτλο «Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής», εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997. Ενδεικτικός ο ορισμός ότι «Η Ποιμαντική ερευνά, διδάσκει και εφαρμόζει την μετ'επιστήμης και τέχνης ενεργοποίηση των δυνάμεων της Εκκλησίας για τη σωτηρία του ανθρώπου και του κόσμου».

ⁱⁱ Πρβλ και Α.Μ.Σταυροπούλου – Μαρίας Τρεμούλη, Δικαίωμα ή και καθήκον να είσαι διαφορετικός; Ορθόδοξη θεολογική προσέγγιση και προοπτική. Ανάπτυπο από την Επιστημ. Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών (ΕΕΘΣΠΑ), τόμος ΜΑ (2006) σσ. 249 -262.

ⁱⁱⁱ Σμέμαν Αλεξάνδρου, Για να ζήσει ο κόσμος, εκδ. Δόμος, Αθήνα 19872, σ. 38.

^{iv} «Μέσα στο χώρο της Βασιλείας του Θεού όλοι προσεύχονται για όλους. «Πρώτον πάντων ποιείσθαι δεήσεις, προσευχάς, εντεύξεις, ευχαριστίας υπέρ πάντων των ανθρώπων» (Α' Τιμόθ.2,1), παραγγέλλει ο Παύλος. Προσεύχονται όλοι στο χώρο της βασιλείας του Θεού και για τους καλούς και για τους κακούς` και για τους εκμεταλλευόμενους και για τους εκμεταλλευτές` και για τους φτωχούς και για τους πλούσιους` και για τους δυναστευόμενους και για τους δυνάστες` και για τους εξουσιαζόμενους και για τους εξουσιαστές` Στη βασιλεία του Θεού δεν υπάρχουν εξουσιαζόμενοι και εξουσιαστές. Στον κόσμο, όμως, στον οποίο η βασιλεία του Θεού θέλει να κυριαρχήσει και να τον μεταμορφώσει, υπάρχουν. Γι' αυτό η Εκκλησία πάντοτε προσεύχεται για τους κοσμικούς άρχοντες.» (ΦΑΡΟΥ παπα-Φιλόθεου, Ήθος Αηθες, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1998, σ.230).

^v Ιω. 12,32.

^{vi} Ενδιαφέρον και σχετικό σχόλιο του θεολόγου και πάρεδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Παντελή Καλαϊτζίδη, βρίσκουμε στο ειδικό ένθετο της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» (21.10.2000), όπου διαβάζουμε «ο φονταμελισμός επί ορθόδοξου εδάφους, παρά τη λεκτική του ορθοδοξολαγνεία, συνιστά επί της ουσίας προδοσία της πατερικής θεολογίας, στο βαθμό που αρνείται ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των πατέρων: τη γνωριμία, τη συνάντηση και το διάλογο με τα προβλήματα και την ιστορική σάρκα της κάθε εποχής» (σ.17).

^{vii} Ότι η Πολυπολιτισμικότητα αποτελεί πεδίο κοινής δράσης και ενδιαφέροντος για πολλούς φορείς, ενώσεις, συλλόγους είναι αναμενόμενο. Είναι όμως συγκινητικό πώς έχουν υιοθετηθεί διαφημιστικές «καμπάνιες» και ενέργειες, από φορείς, που θα μπορούσαμε να πούμε πως έχουν την σφραγίδα της επίδρασης της χριστιανικής πίστης στην ελληνική κοινωνία. Έτσι, ευφρές ήταν το σύνθημα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς και του Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας, ότι «Υπάρχει μόνο μία επικίνδυνη μειονότητα: οι ρατσιστές».